

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**STÁTNÍ OBČANSTVÍ A POSTAVENÍ CIZINCŮ V
ČR**

Autor práce: Lucie Hrnčířová

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Prezenční

Vedoucí práce: JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2017

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jozefu Bandžakovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

HRNČÍŘOVÁ, L. *Státní občanství a postavení cizinců v ČR : bakalářská práce.*
Příbram : Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2017. 60 s. Vedoucí
bakalářské práce : JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Klíčová slova: státní občanství, české, proces, cizinci, právní postavení cizinců

Práce pojednává o české úpravě státního občanství, dále řeší problematiku cizinců na území ČR. Bakalářská práce celkově shrnuje vývoj státního občanství v ČR a zkoumá tzv. dvojí občanství, jak Čechů, tak cizinců. Výzkumná část je založena na dvou vedených rozhovorech s cizinkami.

ABSTRACT

HRNČÍŘOVÁ, L. *The Citizenship and Status of Foreigners in the Czech Republic : Bachelor thesis*. Příbram : The College of European and Regional Studies, 2017. 60 p. Supervisor : JUDr. Jozef Bandžak, Ph.D.

Key words: citizenship, czech, process, foreigners, legal status of foreigners

This bachelor thesis deals with the Czech regulation of citizenship, also addresses the issue of foreigners in the Czech republic. Bachelor thesis summarizes the overall development of citizenship in the Czech republic and examines called dual citizenship. Research is based on two guided interviews with foreigners.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	9
2 Pojem občanství	10
2.1 Vícečetné občanství (bipolitě).....	12
2.2 Bez občanství (apatridé).....	13
2.3 Občanství EU	14
3 Historie českého státního občanství.....	15
4 České státní občanství.....	17
5 Proces.....	19
5.1 Nabývání státního občanství.....	19
5.1.1 Narozením	20
5.1.2 Určením otcovství	21
5.1.3 Osvojením	21
5.1.4 Nalezením na území České republiky.....	22
5.1.5 Udělení státního občanství České republiky	22
5.1.6 Prohlášením.....	24
5.2 Pozbývání státního občanství	25
6 Prokazování státního občanství.....	26
7 Právní srovnání cizinců s občany.....	29
8 Pobytové statusy cizinců dle zákonů.....	31
8.1 Zákona o pobytu cizinců	33
8.1.1 Přejížděcí pobyt	33
8.1.2 Trvalý pobyt.....	33
8.2 Zákon o azylu	34
8.3 Zákon o dočasné ochraně cizinců.....	35
9 Rozhovory s cizinkami.....	35
10 Vybraní cizinci v Čechách	40

Závěr	48
Seznam použitých zdrojů	50
Seznam tabulek a grafů	53
Seznam zkratk	54
Přílohy	55

Úvod

České státní občanství nám poskytuje základní práva, která nám Česká republika garantuje např. právo pobývat na území státu, právo na vzdělání, právo na zdravotní péči, hmotné zabezpečení ve stáří,... V bakalářské práci bude obsahová analýza z vyžádaných dokumentů na krajském úřadě; komparace rozdílů mezi starší legislativní úpravou z roku 1993 a novější, která platí od roku 2014; analýza historického vývoje státního občanství; analýza druhů nabývání státního občanství; řízený rozhovor s cizinci, kteří získali české státní občanství a jejich následná komparace.

Žadatelé o státní občanství jsou cizinci, kteří jsou nuceni podřídit se zákonům daného státu. Tito žadatelé v zemích žijí několik let a podílejí se na ekonomickém rozvoji. Status občana České republiky v sobě ukrývá základní práva, která nám Česká republika garantuje např. právo pobývat na území státu, právo na vzdělání, právo na zdravotní péči, hmotné zabezpečení ve stáří a mnoho dalších. Stejně jako se od nepaměti utvářel vztah mezi občanem a státem, utvářely se také vztahy mezi státem a cizími státními příslušníky, pobývajícími na jeho území. Vztah cizince a státu se vyvíjí, v současné době stát stojí o plnou integraci cizince do své majoritní společnosti, ovšem ze začátku tomu tak nebylo.

Definici státního občanství provedl až Ústavní soud v odůvodnění svého nálezu z 13. září 1994 č. 40 sv. 2 Sb. n. u. ÚS, kdy uvedl, že státní občanství lze definovat jako „relativně trvalý právní svazek (nebo vztah či status) fyzické osoby a daného státu“.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

České státní občanství nám poskytuje základní práva, která nám Česká republika garantuje např. právo pobývat na území státu, právo na vzdělání, právo na zdravotní péči, hmotné zabezpečení ve stáří,... V bakalářské práci bude obsahová analýza z vyžádaných dokumentů a statistik; komparace rozdílů mezi starší legislativní úpravou z roku 1993 a novější, která platí od roku 2014; analýza historického vývoje státního občanství; analýza druhů nabývání státního občanství; řízený rozhovory s cizinci, kteří získali občanství.

Cílem této bakalářské práce je vymezit pojem státní občanství se zaměřením na Českou republiku z jeho teoretického a historického hlediska, vymezení jednotlivých forem pobytových statusů cizinců v ČR a srovnání právního postavení cizinců s občany ČR. Zjistit největší problémy při získávání českého státního občanství. Porovnat starší právní úpravu (1993) s novější (2014). Zhodnotit klady a zápory zákona o státním občanství č. 186/2013 Sb. Analyzovat postavení cizinců. Pro zpracování práce budou využity zejména knižní zdroje s daným tématem a internet, dále i vyžádané dokumenty a statistické údaje.

2 Pojem občanství

Občanství je časově relativně trvalý, místně neomezený právní svazek (nebo vztah či status) fyzické osoby a daného státu. Státní občanství je jedním z hlavních znaků moderního státu. Tento právní svazek mezi občanem a státem je zpravidla proti vůli fyzické osoby nezrušitelný a na jeho základě vznikají jeho subjektům vzájemná práva a povinnosti (závazky). Mezi tyto práva patří zejména právo občana na ochranu ze strany státu, ale i závazek k jeho obraně či výkonu dalších funkcí a mimo jiné hlavně dodržování právních předpisů státu. Pojem občanství bývá někdy ztotožňován s pojmem státní příslušnost, ale ten je obsahově širší, neboť do sebe zahrnuje i právnické osoby příslušné k danému státu.¹

Zároveň musíme brát v potaz, že ne každý obyvatel státu je jeho státním občanem.

Základní znaky státního občanství jsou:

- a) **trvalost** – jež vyjadřuje, že státní občanství je vztah zpravidla nezrušitelný
- b) **neomezenost** – vyjadřuje skutečnost, že vztah není určován místem pobytu jedince; stát může určovat občanům práva a povinnosti bez ohledu na jejich skutečné bydliště
- c) **bezprostřednost** – opravdovost a nenahraditelnost jiným vztahem mezi jedincem a státem
- d) **efektivita** – spočívající v existenci vzájemných práv a povinností mezi jednotlivcem a státem
- e) **výlučnost**- znamená exkluzivitu státního občanství; stát je oprávněn přihlížet pouze k občanství svému a nebrat v úvahu skutečnost, že občan je zároveň občanem jiného státu
- f) **rovnost** – jež znamená nerozdílnost ve vztahu k právům a povinnostem bez ohledu na způsob nabytí občanství²

¹ PAVLÍČEK, V., a kol. *Ústavní právo a státověda, 1. díl, Obecná státověda*. Praha : Linde, 1998.

² VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006. 9-10 s.

Problematika státního občanství je ukotvena i několika mezinárodními spisy, jako je např.: **Konvence o určitých otázkách ohledně sporů ze zákonů o státním občanství** (1931), čl. 15 **Všeobecné deklarace lidských práv** (1948), podle kterého má každý právo na státní příslušnost, jíž nemůže být proti své vůli zbaven, **Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod** (1950), **Úmluvu o postavení osob bez státní příslušnosti** (1954), **Úmluvu o státním občanství vdaných žen** (1957), **Úmluvu o omezení případů bezdomovectví** (1961), **Evropskou úmluvu o státním občanství** (1977), **Lisabonskou smlouvu** pozměňující Smlouvu o Evropské unii a **Smlouvu o založení Evropského společenství** (2009) a další.³

Vedle státního občanství se setkáváme i s výrazem státní příslušnost, který je obvykle chápan jako širší a zahrnující jak vztah osob fyzických tak i osob právnických, lodí letadel apod. Někdy jsou však oba výrazy brány jako synonyma s tím, že státní příslušnost (nationality) vyjadřuje vazbu jednotlivce k určitému státu jako aspekt mezinárodního práva, zatímco státní občanství (citizenship) více zdůrazňuje vazbu jednotlivce ke státu z pohledu občanských a politických práv.⁴

Zjednodušeně můžeme říci, že státní občanství je příslušnost ke státu, kdežto národnost je příslušnost k národu, který je charakterizován společnou kulturou, tradicemi, etniky, náboženstvím a jazykem.⁵

Můžeme rozlišovat několik typů občanství. Státní občanství je bráno jako právní vztah mezi jedincem a státem, dále známe občanství přes přívlastku, je to pojem obecnější používán zpravidla pro vztah jedince a územně organizované jednotky (obec).⁶

Dle právního vztahu fyzické osoby ke státu rozlišujeme tři typy fyzických osob ve státě:

1. **Státní občan** - má specifický státoobčanský poměr ke státu.
2. **Cizinec** - má tentýž poměr jako státní občan, avšak k jinému státu, platí pro něj cizinecký režim, řídí se cizineckým právem.

³ EMMERT, F., *Česká republika a dvojí občanství*. Praha : C.H. Beck, 2011. 4-5 s.

⁴ VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006. 10 s.

⁵ VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006. 10 s.

⁶ VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006, 11 s.

3. **Bezdomovec (apatrida)** - je bez státoobčanského poměru k jakémukoli státu.⁷

2.1 Vícečetné občanství (bipolitě)

Právní svazek fyzické osoby a dvou nebo více států podmíněný institutem státního občanství znamená, že fyzická osoba uplatňuje svá práva a zároveň je povinována závazky vůči dvěma nebo vícero státům. K tomuto jevu dochází vlivem různorodosti vnitrostátních úprav, které upravují způsoby nabývání a pozbývání státního občanství. Dvojitý státní občanství vzniká nejčastěji narozením. Zde se uplatňují dvě zásady vzniku státního občanství, a sice zásada **ius soli** (narozením na území) a zásada **ius sanguinis** (pokrevní svazek). Obě zásady vycházejí z historického vývoje občanských národů. Státy založené na principu demokracie, uplatňující tyto principy na určitém území, vycházejí zpravidla ze zásady **ius soli** (např. Spojené státy); jejich státní občanství nabývá fyzická osoba narozením na území daného státu. Státy založené na principu pojetí národa jako „kmene“ spojeného společnou krví upřednostňují princip **ius sanguinis** (např. státy střední Evropy). Dvojitý občanství tak narozením nabude dítě, které se narodilo rodičům, z nichž každý má jiné státní občanství a jejich domovský stát uplatňuje princip **ius sanguinis**. Při uplatnění výše uvedených zásad může narozením vzniknout i vícero státní občanství a to jestliže se dítě narodí na území státu uplatňující zásadu **ius soli** rodičům, kteří jsou státními občany různých států a jejichž domovský stát uplatňuje zásadu **ius sanguinis**. Dalším možným způsobem vzniku dvojího občanství je udělení cizího státního občanství, když domovský stát nespojuje s tímto aktem pozbytí dosavadního občanství. Tady je nutné poznamenat, že tato praxe byla v nedávné historii výjimečná a většina států se z důvodů možných problémů vznikajících v důsledku dvojího občanství (např. v oblasti diplomatické ochrany nebo závazku věrnosti a vojenské povinnosti vůči státu) snažila dodržet princip „jediného občanství“. Dvojitý státní občanství může nastat i v souvislosti s uzavřením manželství cizích státních příslušníků nebo také určením otcovství a osvojením.⁸

⁷ PAVLÍČEK, V., a kol. *Ústavní právo a státověda, 1. díl, Obecná státověda*. Praha : Linde, 1998.

⁸ DROBNÁ, L. *Bipolitismus ke vztahu k právní úpravě České republiky*. Zlín : 2010. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta managementu a ekonomiky. Vedoucí práce JURNÍOVÁ Jana.

Na rozdíl od výše uvedeného, kde jsou si obě státní občanství postavena naroveň, dvojí státní občanství ve federaci je založeno buď na primární povaze státního občanství členského státu, od kterého odvozuje státní občanství federace (ČSFR), nebo naopak na primární povaze státního občanství federace (USA).⁹

Bipolité jsou osoby s dvojitým státním občanstvím, narozené dítě tak získává státní občanství státu, jehož občany jsou rodiče, a zároveň občanství státu, na jehož území se narodilo.

Přístup států k tomuto jevu byl negativní. Vycházelo to z tradičního pojetí státního občanství, které se vyvinulo ze vztahu mezi panovníkem a jeho poddanými a které je založeno na tom, že loajalita je nedělitelná a nikdo nemůže být dobrým občanem dvou států.¹⁰

2.2 Bez občanství (apatridé)

Apatrida nebo také apolita je osoba, která není státním příslušníkem žádného státu, nepožívá ochrany žádného státu. Vzniká v důsledku nesourodosti vnitrostátních úprav o nabývání státního občanství. Např. narodí-li se dítě rodičům státním občanům země, podle jejichž zákonů dítě nedědí státní občanství po rodičích (kde lze státní občanství nabýt pouze narozením na jejím území), na území jiného státu, a to takového, jenž uznává zásadu nabývání státního občanství pouze po rodičích – vlastních státních občanech, nikoliv na základě narození na daném území. Dítě tak nezíská státní občanství ani po rodičích, ani státní příslušnost státu, na jehož území se narodilo. Druhým případem vzniku bezdomovectví je ztráta státního občanství, aniž by současně nabyl jiné.¹¹

Apatridé jsou lidi bez státního občanství, nad nimi není vykonávána diplomatická ochrana, mohou být vyhoštěni, nebo jim nemusí být povolen vstup na území státu. Nejnovějším mezinárodním instrumentem vzniklým na půdě Rady Evropy je Úmluva o odstranění bezdomovectví ve vztahu ke státnímu nástupnictví, která byla

⁹ VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006, 18 s.

¹⁰ VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006, 18 s.

¹¹ VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006, 22 s.

otevřena k podpisu v květnu 2006. V České Republice není daná problematika řešena nějakou ucelenou legislativou.¹²

Oba dva jevy, jak bipolité tak apatridé jsou ve společnosti nežádoucí.

2.3 Občanství EU

Občanství Evropské unie je jedním z důležitých pojmů, který přinesla Smlouva o Evropské unii (Maastrichtská smlouva, 7.2.1992). Následně Amsterodamská smlouva ještě dále prohloubila práva občanů EU. Občanství Unie je zakotveno v článku 17 Smlouvy o založení EU: "*Každá osoba, která má státní příslušnost členského státu, je občanem Unie. Občanství Unie nenahrazuje, nýbrž doplňuje státní příslušnost členského státu*".¹³

Dalším důležitým článkem, který se týká občanství EU, je čl. 18, který říká, že každý občan Unie má právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států s výhradou omezení a podmínek stanovených v této smlouvě a v předpisech přijatých k jejímu provedení. V čl. 12 je pak zakotven tzv. princip nediskriminace, což znamená, že v rámci předmětu úpravy smlouvy je zakázána diskriminace z důvodů státní příslušnosti. Občanství EU je vždy odvozováno od občanství některého členského státu a vlastně rozšiřuje toto státní občanství o nově přiznaná občanská práva. Také občané s dvojím občanstvím, z nichž alespoň jedno je občanstvím členského státu Unie, jsou občany EU a mají z toho vyplývající práva. Je však třeba poznamenat, že udělení či přiznání občanství konkrétního členského státu je vždy výhradně v kompetenci tohoto státu - je definováno v národní legislativě.¹⁴

EU nemůže rozhodovat o nabytí či pozbytí občanství EU, dalším problémem je, že se ne všichni občané členských států EU s existencí tohoto nadstátního celku plně ztotožňují. Občanství EU je spíše občanství členského státu, nevytváří žádný nový hodnotnější vztah.¹⁵

¹² VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006, 24 s.

¹³ EUROSOP – Občanství Evropské unie [online]. Dostupný z WWW: <<https://www.euroskop.cz/625/sekce/obcanstvi-evropske-unie/>>

¹⁴EUROSOP – Občanství Evropské unie [online]. Dostupný z WWW: <<https://www.euroskop.cz/625/sekce/obcanstvi-evropske-unie/>>

¹⁵ EUROSOP – Občanství Evropské unie [online]. Dostupný z WWW: <<https://www.euroskop.cz/625/sekce/obcanstvi-evropske-unie/>>

Dánsko po negativním výsledku referenda o Maastrichtské smlouvě vyjednalo výjimku z evropského občanství, které občanům EU nabízí některá zvláštní práva, jako např.: právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, právo volit a být volen ve volbách do Evropského parlamentu a v obecních volbách v členském státě, v němž mají bydliště, za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu, na území třetí země, kde členský stát, jehož jsou státními příslušníky, nemá své zastoupení, právo na diplomatickou a konzulární ochranu kterémukoli jiným členským státem, petiční právo k Evropskému parlamentu, právo obracet se na evropského ombudsmana, právo obracet se na orgány a poradní instituce Unie v jazyce členských zemí a obdržet odpověď ve stejném jazyce¹⁶

Občanství upravuje čl. 20 a následné Smlouvy o fungování Evropské unie a čl. 9 až 11 Smlouvy o Evropské unii.

Celkový koncept evropského občanství je poměrně dynamický a založený na trojici základních prvků – doplňkový charakter občanství EU, návaznost na ekonomická a sociální práva a omezený katalog politických práv.¹⁷

3 Historie českého státního občanství

Státní občanství ČSR vzniklo spolu se vznikem ČSR dne 28. října 1918. Ústavní listina Československé republiky z roku 1920 stanovila, že československé státní občanství je jediné a jednotné.¹⁸ Zákon č. 236/1920 Sb. určil, kdo jsou ode dne 28. října 1918 českoslovenští státní občané, upravil opci a zmocnil vládu k dohodnutí podrobností k provedení tohoto zákona s vládami států, jichž se týká. Československé státní občanství bylo provázáno s institutem domovského práva, kterým se rozumí určitý vztah jednotlivce k politické obci, podobný vztahu státních občanů ke státu. Obsahem domovského práva bylo právo na nepřetržitý pobyt v domovské obci a právo na chudinské zaopatření.¹⁹

Nabývání československého státního občanství bylo možné – narozením, sňatkem, udělením, legitimací dítěte, opcí, zvláštními úpravami a ze zákona o bývalých státních občanech uherských (Lex Dérer).

¹⁶ VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006, 25 s.

¹⁷ VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006, 26 s.

¹⁸ VERNER, V., *Státní občanství a domovské právo republiky Československé*. Praha : Právnícké vydavatelství JUDr. Václav Tomsa, 1947, s. 23.

¹⁹ WEYR, F., *Československé právo ústavní*. Praha : Melantrich, 1937, s. 302 an.

Pozbývání československého státního občanství bylo možné – vystěhováním, propuštěním a nepřítomností, legitimací dítěte, sňatkem, opcí a jinými způsoby.

Významným dokumentem pro Československou republiku po druhé světové válce byl Ústavní dekret prezidenta republiky č. 33/1945 Sb., ze dne 2. srpna 1945 o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské. Vyhlášky se týkaly podávání žádostí o vrácení československého státního občanství a lhůt k jejich podávání. Na základě tohoto ústavního dekretu pozbyli českoslovenští státní občané německé a maďarské národnosti toto občanství dnem, kdy nabyli německé nebo maďarské státní příslušnosti podle předpisů cizí okupační moci. Ostatní českoslovenští státní občané německé nebo maďarské národnosti pozbyli československé státní občanství dnem 10. srpna 1945, kdy nabyl tento dekret účinnosti. Stejně tak pozbyli tímto dnem československé státní občanství i Češi, Slováci a příslušníci jiných slovanských národů, kteří se v době zvýšeného ohrožení republiky ucházeli o udělení německé či maďarské státní příslušnosti, aniž k tomu byli donuceni zvláštními okolnostmi nebo nátlakem. Československými státními občany však nadále zůstaly osoby německé nebo maďarské národnosti, které se v době zvýšeného ohrožení republiky přihlásily v úředním hlášení za Čechy nebo Slováky, nebo které prokázaly, že zůstaly věrné ČSR, nikdy se neprovinily proti českému a slovenskému národu a buď se zúčastnily boje za osvobození ČSR, nebo trpěly pod nacistickým nebo fašistickým terorem.²⁰

Úprava státního občanství z let 1969 až 1992 vycházela z federálního uspořádání státu. Významným předpisem byl ústavní zákon ze dne 27. října 1968 č. 143/1968 Sb., o československé federaci. Čl. 5 z. č. 143/1968 Sb. stanovil, že státní občan každé z obou republik je zároveň státním občanem ČSSR, a dále že občan jedné republiky má na území druhé republiky stejná práva a stejné povinnosti jako občan této druhé republiky. Existovalo tedy dvojí státní občanství – československé a republikové (české nebo slovenské, které bylo však z hlediska mezinárodního práva bezvýznamné). Státním občanstvím ve smyslu mezinárodního práva bylo pouze státní občanství československé.²¹

V letech 1969 až 1992 bylo možné nabýt českého a československého státního občanství následujícími způsoby – narozením, udělením, uzavřením manželství, volbou,

²⁰ Ustanovení ústavního dekretu prezidenta republiky č. 33/1945 Sb.

²¹ ČERNÝ, J., VALÁŠEK, M. *České státní občanství. Ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha, 1996, s. 86.

navrácením podle zákona č. 88/1990 Sb. a pozbytí – nabytím slovenského občanství, naturalizací v USA, pozbytím podle smluv o úpravě dvojího státního občanství, propuštěním, odnětím.²²

4 České státní občanství

Samostatné české občanství po roce 1993 vzniklo, když Česká národní rada stanovila zákonem ze dne 29. 12. 1992, že fyzické osoby, které byly ke dni 31. 12. 1992 státními občany České republiky, jsou od 1. 1. 1993 státními občany České republiky.²³

„Mnohé rodiny až po rozpadu České a Slovenské Federativní Republiky zjistily, že jsou „státoobčansky“ rozděleny, že manželé, sourozenci, a v některých případech i rodiče a děti mají rozdílné státní občanství.“ Na tyto důsledky pamatoval zákon o státním občanství, který umožnil slovenským občanům ve lhůtě od 1. 1. 1993 do 30. 6. 1994 zvolit si státní občanství České republiky prohlášením.²⁴

Jen málo lidí disponovalo nějakým průkazem, který by poukazoval na českou nebo slovenskou příslušnost, občanským průkazem nebo cestovním dokladem se dalo prokázat pouze československé státní občanství, údaj o republikovém státním občanství v nich uveden nebyl. Republikové občanství nemělo v té době žádný význam, většina lidí nevěděla, že mají státní občanství České socialistické republiky, popř. Slovenské socialistické republiky. Nově vzniklý stát musel státní občanství právně upravit zákonem č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky. Zákon určuje, že státním občanem České republiky je od 1. 1. 1993 fyzická osoba, která byla ke dni 31. 12. 1992 státním občanem České republiky a zároveň státním občanem České a Slovenské Federativní Republiky.²⁵

Ze zákona č. 40/1993 Sb., ve znění zákona č. 272/1993 Sb., zákona č. 140/1995 Sb. a zákona č. 139/1996 Sb., byly stanoveny tyto způsoby nabytí českého státního občanství – narozením, osvojením, určením otcovství, nalezením na území ČR,

²² ČERNÝ, J., VALÁŠEK, M. *České státní občanství. Ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha : Linde, 1996, s. 86 a 95.

²³ ČERNÝ, J., VALÁŠEK, M. *České státní občanství. Ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha : Linde, 1996, s. 86 a 99.

²⁴ VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha, 2006, s. 29.

²⁵ BANDYOVÁ, M., *Státní občanství*. Olomouc : 2011. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce NOVÁKOVÁ Zdena.

prohlášením a udělením. Pozbývání českého státního občanství je možno – propuštěním ze státního svazku, prohlášením a nabytím cizího státního občanství.

Dne 1.1.2014 nabyl účinnosti zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky). Nabytím jeho účinnosti se zároveň zrušuje zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů, ve znění pozdějších předpisů.²⁶

Nová právní úprava plně opouští princip jediného státního občanství a naopak se zcela přiklání k možnosti existence dvojího (či vícero) státního občanství. Jestliže po 1.1.2014 nabyde český státní občan cizí státní občanství, tato skutečnost nebude mít žádný dopad na jeho české státní občanství, které mu zůstane zachováno (bude mít občanství dvojí).²⁷

Zde je výpis právních úprav českého státního občanství od vzniku samostatné České republiky:

1. Ústava ČR (Preambule + Hlava I., čl. 12):
 - a) „Nabývání a pozbývání státního občanství stanoví zákon.“
 - b) „Nikdo nemůže být proti své vůli zbaven státního občanství.“
2. Ústavní zákon č. 4/1993 Sb., o opatřeních souvisejících se zánikem ČSFR.
3. Listina základních práv a svobod (Hlava VI., čl. 42).
4. Zákon o nabývání a pozbývání státního občanství ČR č. 40/1993 Sb. – zrušeno.
5. Zákonem o státním občanství některých bývalých československých státních občanů č. 193/1999 Sb. – zrušeno.

²⁶ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

²⁷ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

5 Proces

5.1 Nabývání státního občanství

Informace k zákonu č. 186/2013 Sb.

Dne 1. 1. 2014 nabyl účinnosti zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky). Nabytím jeho účinnosti se zároveň zrušuje zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů, ve znění pozdějších předpisů.²⁸

Nová právní úprava plně opouští princip jediného státního občanství a naopak se zcela přiklání k možnosti existence dvojího (či vícero) státního občanství.²⁹

Nový zákon o státním občanství České republiky umožní zjednodušené udělení státního občanství České republiky fyzické osobě, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt a udělení státního občanství České republiky by bylo významným přínosem pro Českou republiku z hlediska vědeckého, vzdělávacího, kulturního, sportovního, slouží k plnění mezinárodních závazků České republiky nebo účelům humanitárním, nebo je v jiném státním zájmu. Takový žadatel nemusí prokazovat zákonem stanovené podmínky pro udělování státního občanství České republiky, s výjimkou podmínky beztrestnosti. Významný přínos žadatele pro Českou republiku budou potvrzovat příslušné státní orgány, vysoké školy a veřejné výzkumné instituce.³⁰

Státní občanství lze dělit do dvou skupin. Původní a odvozené, kdy **původní**, neboli originální znamená, že občanství je udělené na žádost přímo od státu, patří sem

²⁸ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

²⁹ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

³⁰ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

udělení (naturalizace), prohlášení, nalezení na území státu. Kdežto **odvozené** získává fyzická osoba v návaznosti na občanství někoho jiného např. odvozením od občanství rodičů – narozením, určením otcovství, osvojením.³¹

Podmínky nabývání státního občanství stanoví zásadně stát sám. Volnost státu v tomto směru je však omezená, a to jednak obecnými zásadami obyčejového práva a jednak platnými smlouvami.³²

5.1.1 Narozením

Nová právní úprava, stejně tak jako původní, nemění nic na nabývání státního občanství narozením, je-li v době narození dítěte, alespoň jeden rodič státním občanem České republiky. Místo narození nemá na státní občanství žádný vliv.³³

Narozením dále nabývá státní občanství České republiky i dítě, které se narodí na území České republiky a které by se jinak stalo osobou bez státního občanství (apatridou), pokud jsou oba rodiče dítěte apatridé a alespoň jeden z nich má na území České republiky ke dni narození dítěte povolen pobyť na dobu delší než 90 dnů.³⁴

Ius sanguinis - státní občanství nabývá dítě po rodičích, popřípadě po jednom z rodičů.

Ius soli – dítě nabývá státní občanství státu, na jehož území se narodilo. K nabytí státního občanství ČR tímto způsobem musí být splněno několik podmínek:

1. dítě se musí narodit na území ČR,
2. oba jeho rodiče musí být bezdomovci,
3. alespoň jeden rodič musí mít na území ČR povolený trvalý pobyť,
4. druhá a třetí podmínka musí být splněna v okamžiku narození dítěte.

³¹ VALÁŠEK, M., KUČERA, V., *Státní občanství*. Praha : Linde, 2006. 17 s.

³² POTOČNÝ, M., *Mezinárodní právo veřejné*. Praha : Panorama, 1978. 180 s.

³³ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

³⁴ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

5.1.2 Určením otcovství

Je upraveno zcela nově.

Ze zákona (automaticky) nabývá státní občanství České republiky dítě, k němuž určil otcovství souhlasným prohlášením učiněným s matkou dítěte státní občan České republiky, pokud je matka dítěte:

- občankou členského státu EU nebo
- občankou Švýcarské konfederace nebo
- občankou státu, který je smluvní stranou Dohody o evropském hospodářském prostoru (Norsko, Island, Lichtenštejnsko) nebo
- apatridou nebo
- občankou jiného než shora uvedeného státu a má povolen trvalý pobyt na území České republiky.³⁵

Ze zákona (automaticky) dále nabývá státní občanství České republiky dítě, u kterého bylo rozhodnutím soudu určeno, že jeho otcem je státní občan České republiky. Ze zákona (automaticky) dále nabývá státní občanství České republiky dítě, ke kterému určil otcovství souhlasným prohlášením učiněným s matkou dítěte státní občan České republiky, a matka dítěte je cizinka, ale není občankou žádného ze států uvedených v prvním odstavci tohoto bodu ani matka nemá povolen trvalý pobyt na území České republiky, pokud rodiče prokáží otcovství genetickou zkouškou formou znaleckého posudku. Pokud dítě nenabylo ze zákona (automaticky) určením otcovství státní občanství České republiky, mohou rodiče podat žádost o udělení státního občanství dítěti – viz dále část zvláštní úprava udělení státního občanství České republiky.³⁶

5.1.3 Osvojením

Dítě nabývá státní občanství České republiky dnem právní moci rozsudku o osvojení (adopci), je-li alespoň jeden z osvojitelů dítěte státním občanem České republiky a k osvojení došlo rozhodnutím orgánu České republiky.³⁷

³⁵ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

³⁶ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

³⁷ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

Dítě, které bylo osvojeno rozhodnutím orgánu cizího státu a alespoň jedním z osvojitelů je státní občan České republiky, nabývá státní občanství České republiky dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uznání osvojení, pokud bylo osvojení v České republice uznáno podle zákona o mezinárodním právu soukromém příslušným soudem v České republice. Pokud je občanem České republiky osvojena zletilá fyzická osoba, nemá takové osvojení za následek nabytí státního občanství České republiky tímto osvojencem.³⁸

5.1.4 Nalezením na území České republiky

Dítě mladší 3 let nalezené na území České republiky, jehož totožnost se nepodaří zjistit, nabývá státní občanství České republiky dnem nalezení na území České republiky, pokud do 6 měsíců ode dne nalezení nevyjde najevo, že nabylo státní občanství jiného státu. Nabývání státního občanství České republiky v souvislosti se svěřením do ústavní, pěstounské nebo jiné formy náhradní péče.³⁹

Dítě, které se narodí na území České republiky a na území České republiky se zdržuje v souladu se zákonem o pobytu cizinců (případně v souladu se zákonem o azylu) a které v den svého narození bylo a nadále je apatridou, nabývá státní občanství České republiky dnem, kdy nabylo právní moci rozhodnutí soudu o svěřením tohoto dítěte do náhradní péče.⁴⁰

5.1.5 Udělení státního občanství České republiky

Nový zákon o státním občanství výslovně stanoví, že na udělení státního občanství České republiky není právní nárok. O žádostech o udělení státního občanství rozhoduje Ministerstvo vnitra. Žádost o udělení státního občanství České republiky se podává u krajského úřadu, v Praze u úřadů městské části Praha 1 až 22 příslušného podle místa trvalého pobytu žadatele.⁴¹

³⁸ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

³⁹ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁴⁰ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁴¹ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

Dále pak nově definuje podmínky pro udělení státního občanství České republiky. Vedle taxativně stanovených podmínek pro udělování státního občanství výslovně stanoví, že státní občanství České republiky lze udělit, pokud je žadatel integrován do společnosti v České republice, zejména pokud jde o integraci z hlediska rodinného, pracovního nebo sociálního.⁴²

Podle nového zákona o státním občanství České republiky osoby žádající o udělení českého státního občanství již nebudou prokazovat pozbytí svého dosavadního státního občanství.⁴³

Výslovně je stanoveno, že státní občanství České republiky nelze udělit žadateli, který ohrožuje bezpečnost státu, jeho svrchovanost a územní celistvost, demokratické základy, životy, zdraví nebo majetkové hodnoty. Za tímto účelem budou k žádosti o udělení státního občanství České republiky, kterou podal žadatel starší 15 let, vyžadována stanoviska Policie České republiky a zpravodajských služeb České republiky; tato stanoviska se nestávají součástí spisu, pokud obsahují utajované informace.⁴⁴

Lhůta pro vyřízení žádosti o udělení státního občanství Ministerstvem vnitra se prodlužuje z 90 dnů na 180 dnů ode dne, kdy byla žádost Ministerstvu vnitra doručena.⁴⁵

Zákonné podmínky pro udělení českého státního občanství jsou zejména:

Trvalý pobyt na území České republiky po dobu alespoň 5 let, nebo po dobu 3 let, jde-li o občana státu Evropské unie či Švýcarska. Žadatel dále prokazuje, že se skutečně zdržuje alespoň v rozsahu jedné poloviny doby pobytu. Žadatel starší 15 let, nesmí být pravomocně odsouzen pro nedbalostní trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, nebo pro úmyslný trestný čin. Žadatel musí prokázat znalost českého jazyka.

⁴² *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁴³ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁴⁴ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁴⁵ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

Tato podmínka se pokládá za splněnou, pokud žadatel doloží, že v minulosti absolvoval alespoň po dobu 3 školních let základní, střední, nebo vysokou školu, na kterých byl vyučovacím jazykem český jazyk nebo žadatel je ke dni podání žádosti mladší 15 nebo starší 65 let, anebo jde o žadatele s tělesným nebo mentálním postižením, které mu znemožňuje osvojit si znalost českého jazyka. Žadatel musí prokázat základní znalost ústavního systému České republiky a základní orientaci v kulturně-společenských, zeměpisných a historických reáliích České republiky. Tato podmínka se podkládá za splněnou, za stejných podmínek jako u znalosti českého jazyka. Žadatel v posledních 3 letech předcházejících dni podání žádosti neporušil závažným způsobem povinnosti vyplývající z jiných právních předpisů (pojištění, sociální zabezpečení, důchodové pojištění, zaměstnanost, daně, cla, odvody a poplatky, vyživovací povinnost vůči dítěti). Žadatel musí prokázat výši a zdroje svých příjmů, popřípadě splnění oznamovací povinnosti při přeshraničním převozu nebo bezhotovostní převod finančních prostředků z ciziny, a že ze svých příjmů v deklarované výši odvádí daň, pokud podle jiného právního předpisu tuto povinnost neplní jiná osoba. Žadatel výrazně a bez vážných důvodů nezatěžoval systém státní sociální podpory nebo systém pomoci v hmotné nouzi. Výrazným zatížením systému státní sociální podpory nebo systému pomoci v hmotné nouzi se rozumí, že žadatel je převážně závislý na dávkách poskytovaných ze systému státní sociální podpory.⁴⁶

Zákon o státním občanství dále zakotvuje zákonné důvody, na základě kterých je možné žadatelům některé z výše uvedených podmínek pro udělení českého státního občanství prominout.⁴⁷

5.1.6 Prohlášením

Nový zákon o státním občanství České republiky umožňuje zjednodušeným způsobem formou prohlášení nabýt české státní občanství fyzické osobě, která pozbyla české nebo československé státní občanství přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, nejednalo-li se o pozbytí československého státního občanství podle ústavního dekretu prezidenta republiky o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské nebo podle smlouvy mezi Československou republikou a Svazem

⁴⁶ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁴⁷ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

sovětských socialistických republik o Zakarpatské Ukrajině, nebo nejedná-li se o československého státního občana, který se ke dni 1. ledna 1969 stal, nebo by se k tomuto dni stal státním občanem Slovenské socialistické republiky, anebo po 1. lednu 1969 nabytí státní občanství Slovenské socialistické republiky nebo Slovenské republiky a je dosud jejím občanem.⁴⁸

Učinění prohlášení bude umožněno rovněž bývalému československému státnímu občanovi, který měl před odchodem do ciziny trvalý pobyt na území České republiky nebo České socialistické republiky, pokud není ke dni učinění prohlášení státním občanem Slovenské republiky.⁴⁹

Zjednodušené nabytí státního občanství České republiky bývalým občanem tak již nebude, oproti dosavadní právní úpravě, omezeno na případy, kdy k pozbytí českého resp. československého státního občanství došlo pouze v období od 25.2.1948 do 28.3.1990, ale prohlášení tak bude moci učinit i bývalý občan, který státní občanství pozbyl před 25.2.1948 a po 28.3.1990 (s výjimkou uvedenou výše).⁵⁰

Prohlášením bude moci nabytí státní občanství České republiky dítě, které se na území České republiky zdržuje v souladu se zákonem o pobytu cizinců (případně v souladu se zákonem o azylu), pokud bylo svěřeno do náhradní péče. K přijetí takového prohlášení je příslušné Ministerstvo vnitra.⁵¹

5.2 Pozbývání státního občanství

Od 1. 1. 2014 již nebude součástí právního řádu České republiky ustanovení, podle kterého čeští státní občané, kteří na základě vlastní žádosti nabyli cizí občanství, automaticky pozbyli občanství České republiky (pokud nejde o výjimku, která umožňuje i v těchto případech zachování státního občanství České republiky). Pokud

⁴⁸ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁴⁹ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁵⁰ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁵¹ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

tedy po 1. 1. 2014 nabyde český státní občan cizí státní občanství, tato skutečnost nebude mít žádný dopad na jeho české státní občanství, které mu zůstane zachováno (bude mít občanství dvoji). Jediným zákonným způsobem pozbytí českého státního občanství bude od 1. 1.2014 jeho pozbytí na základě prohlášení o vzdání se státního občanství České republiky. Toto prohlášení bude vázáno na splnění následujících podmínek ze strany státního občana České republiky;⁵²

- trvale se zdržuje v cizině
- není v České republice přihlášen k trvalému pobytu a
- je zároveň státním občanem cizího státu, nebo žádá o nabytí cizího státního občanství a prohlášení o vzdání se státního občanství České republiky činí v souvislosti s nabytím tohoto státního občanství.⁵³

Řízení o prohlášeních o pozbytí státního občanství povedou krajské úřady. Učinit prohlášení bude možné i před zastupitelským úřadem České republiky, který podání (prohlášení) se stanovenými doklady postoupí k vyřízení příslušnému krajskému úřadu.

54

6 Prokazování státního občanství

Státní občanství ČR se prokazuje:

- občanským průkazem,
- cestovním dokladem,
- osvědčením, popřípadě potvrzením o státním občanství České republiky,
- vysvědčením o právní způsobilosti k uzavření manželství, je-li v něm údaj o státním občanství České republiky uveden.⁵⁵

⁵² *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁵³ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁵⁴ *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.

⁵⁵ ČESKO. Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993.

Kdo může být žadatelem o zjištění státního občanství (a vydání osvědčení) § 42:

- osoba starší 15 let, o jejíž občanství se jedná,
- zmocněnec osoby, o jejíž občanství se jedná,
- zákonný zástupce nebo opatrovník osoby mladší 15 let,
- osoba, které bylo dítě svěřeno do péče,
- ředitel zařízení pro výkon ústavní výchovy anebo zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc,
- příbuzný zemřelé osoby v řadě přímé, sourozenec, vdova nebo vdovec – pokud žádá o osvědčení pro zemřelou osobu,
- fyzická osoba, která prokáže právní zájem na vydání osvědčení pro zemřelou osobu.⁵⁶

Podání žádosti:

U krajského úřadu (v Praze u úřadu městské části) příslušného podle místa trvalého popřípadě posledního trvalého pobytu osoby, o jejíž státní občanství se jedná. Pokud osoba trvalý pobyt na území ČR nikdy neměla, podává se žádost o Úřadu městské části Praha 1. V cizině lze žádost podat u zastupitelského úřadu (dále jen „úřad“).⁵⁷

Žádost a přílohy (§ 42, 45):

Žádost o osvědčení o tom, že osoba je/není státním občanství ČR (s adresou úřadu, s uvedením osoby, pro kterou bude osvědčení vydáno, vztahu k této osobě, s údaji o žadateli - tj. jméno, příjmení, datum narození a místo trvalého pobytu, popř. adresa pro doručování a s důvodem, pro který je osvědčení požadováno),⁵⁸

- dotazník a prohlášení,
- rodný list,

⁵⁶ ČESKO. Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993.

⁵⁷ MVČR, *Vydávání osvědčení a potvrzení o státním občanství České republiky a zjišťování státního občanství České republiky*. [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: < <http://www.mvcr.cz/webpm/clanek/vydavani-osvedceni-a-potvrzeni-o-statnim-obcanstvi-ceske-republiky-a-zjistovani-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>>.

⁵⁸ ČESKO. Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, § 42, 45.

- oddací list, pokud osoba uzavřela manželství, doklad o vzniku partnerství, pokud vstoupila do partnerství, popřípadě doklad o rozvodu manželství, doklad o zrušení partnerství, úmrtní list manžela nebo partnera,
- rodné listy rodičů, jejich oddací list, popřípadě doklad o rozvodu manželství, jejich úmrtní listy, pokud zemřeli (má-li tyto doklady žadatel k dispozici),
- dříve vydané doklady o státním občanství a státním občanství rodičů, popřípadě i dalších předků, má-li tyto doklady žadatel k dispozici,
- doklad o osvojení, došlo-li k osvojení osoby, o jejích osvědčení se jedná, státním občanem ČR,
- doklad prokazující datum a způsob nabytí cizího státního občanství,
- pravomocné rozhodnutí soudu o ustanovení opatrovníka (pokud podává žádost opatrovník),
- pravomocné rozhodnutí soudu o svěření osoby do péče,
- doklady, kterými se prokáže přímý příbuzenský poměr k zemřelé osobě, doklady, kterými se prokáže sourozenectví k zemřelé osobě, popř. úmrtí zemřelé manželky či manžela (žádá-li vdova či vdovec),
- doklady, kterými žadatel prokáže právní zájem na vydání osvědčení, podává-li žádost za zemřelou osobu
- jiné doklady, pokud je jejich předložení podstatné pro zjištění státního občanství dotčené osoby,
- plná moc (je-li žadatel zastoupen).⁵⁹

Doklady vystavené orgány cizího státu se předkládají s potřebnými ověřeními (superlegalizace, apostille), nestanoví-li jinak mezinárodní smlouva, která je součástí právního řádu, a opatřené úředními překlady do českého jazyka (s výjimkou listin vystavených ve slovenském jazyce).⁶⁰

Žadatel v žádosti mimo jiné také uvede, zda požaduje v osvědčení uvést (§ 43):

- údaj o tom, že osoba je k datu jeho vydání státním občanem České republiky,
- údaj o tom, že osoba není k datu jeho vydání státním občanem České republiky (tj. negativní osvědčení),

⁵⁹ ČESKO. Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, §42.

⁶⁰ ČESKO. Zákon č. 40/1993 Sb. o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993.

- údaj o tom, kdy, jakým způsobem a podle jakého právního předpisu došlo k nabytí nebo pozbytí státního občanství České republiky,
- údaj o tom, že k určitému datu nebo v určitém období osoba byla českým či československým státním občanem,
- údaj o tom, že je státním občanem České republiky od určitého data nepřetržitě do doby vydání osvědčení⁶¹

Na základě podané žádosti si úřad opatří potřebné podklady a provede potřebná šetření za účelem ověření, zda lez žadateli osvědčení s požadovanými údaji vydat. Při posuzování, zda osoba je nebo byla českým státním občanem, československým státním občanem, státním občanem Československé federativní republiky nebo České a Slovenské Federativní Republiky, se postupuje podle právních předpisů účinných v době, kdy mělo dojít k nabytí nebo pozbytí státního občanství této osoby.⁶²

Lhůta pro vydání osvědčení (§ 46):

- ve složitých případech (které vyžadují archivní šetření) 180 dnů (nebude-li stačit ani uvedená doba, je nutné požádat magistrát ve smyslu § 80 odst. 4 správního řádu o prodloužení zákonné lhůty!).
- v ostatních případech se vydá osvědčení bezodkladně.⁶³

Výše poplatku za vydání osvědčení nebo potvrzení o státním občanství České republiky činí 100,- Kč; platba se uskutečňuje v hotovosti při předání osvědčení nebo potvrzení. Vydání osvědčení nebo potvrzení o státním občanství pro účely vydání prvního občanského průkazu není zpoplatněno.⁶⁴

7 Právní srovnání cizinců s občany

Mezi lety 2007 a 2009 byl šestý rámcový program Evropské komise **IDEA**, který řešil migraci. Do výzkumných aktivit se zapojilo 11 evropských zemí včetně České republiky. Na začátku projektu stála premisa, že země střední Evropy (Polsko, Česko, Maďarsko) budou procházet podobnou migrační trajektorií, jakou ve třetí

⁶¹ ČESKO. Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, §43.

⁶² ČESKO. Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, §64.

⁶³ ČESKO. Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, §46.

⁶⁴ Udělení státního občanství České republiky [online]. Praha : MV ČR, [cit. 17. 1. 2017]. Dostupné na WWW <http://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>

čtvrtině 20. století prošly země jižní Evropy (Itálie, Portugalsko, Španělsko, Řecko). Ty změnilly svůj migrační status a staly se tak cílovými zeměmi pro migranty.⁶⁵

Program IDEA se zaměřil na tři základní cíle:

- Rekonstruovat migrační vzorce ze zkoumaných zemích
- Identifikovat hlavní rysy migračních politik těchto zemí, systematizovat je a vyhodnotit jejich efektivitu
- Navrhnout analytický nástroj pro předpověď imigrace⁶⁶

V souvislosti s ekonomickou krizí se do České republiky stěhuje čím dál tím méně cizinců (rok 2007 104 tisíc cizinců; rok 2009 40 tisíc cizinců).⁶⁷

Cizinec není státním občanem státu, na jehož území se nachází, ale za splnění zásad rovnosti a nediskriminace požívá všech práv kromě těch výslovně přiznaných občanům. Rámec právního postavení vychází z článků 3 Listiny, tedy ze zásad rovnosti, nediskriminace a ze zásady vyjádřené v čl. 42, odst. 2, že „*Cizinci požívají v České a Slovenské Federativní Republice lidských práv a základních svobod zaručených Listinou, pokud nejsou přiznána výslovně občanům*“. Jinak řečeno mají cizinci práva jako čeští občané, pokud zákon výslovně nestanoví opak.⁶⁸

Cizinci pocítují jasné znevýhodnění oproti občanům státu, ve kterém se nacházejí. Je to především vyloučení z volebního práva – až na výjimky + problematika pobytového práva. Základním faktem a znevýhodněním je možnost zrušení trvalého pobytu. Dalším omezením je povinnost mít cestovní doklad a odkázání na svůj domovský stát v dalších případech. Cestování pouze po území schengenského prostoru, specifické ohlašovací povinnosti, vyřizování pobytového dokladu přímo u Ministerstva vnitra ČR.⁶⁹

⁶⁵ DRBOHLAV, D., *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 15 s.

⁶⁶ DRBOHLAV, D., *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 16 s.

⁶⁷ DRBOHLAV, D., *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 141 s.

⁶⁸ ČESKO. Zákon 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106, § 50.

⁶⁹ ČIŽINSKÝ, P., *Cizinecké právo*. Praha : Linde, 2012, 34 s.

8 Pobytové statusy cizinců dle zákonů

Rozlišujeme dva základní statusy a to **trvalý a přechodný pobyt**.

O **trvalý pobyt** může zažádat osoba z Evropské unie a zároveň splňuje podmínku 5 let nepřetržitého pobytu na území ČR nebo jste-li rodinným příslušníkem občana EU (více jak rok), který na území trvalý pobyt už má a splňujete podmínku 2 let nepřetržitého pobytu na území ČR.⁷⁰

Průkaz o povolení k trvalému pobytu se vždy vydává na 10 let a poté ho lze opakovaně prodloužit na Ministerstvu vnitra ČR a slouží k prokázání totožnosti. V případě zamítnutí Vaší žádosti Vám bude doručeno vyrozumění o zamítnutí. Proti tomu máte právo se odvolat do patnácti dnů od doručení. Odvolání můžete podat osobně nebo zaslat na příslušné pracoviště Ministerstva vnitra České republiky. V případě, že bude Vaše posouzení odvolání (námitka) znovu zamítnuta, bude Vaše žádost zaslána Komisi o pro rozhodování o pobytu cizinců, která danou věc prošetří.⁷¹

Přechodný pobyt je možný bez jakéhokoliv potvrzení, občan EU tedy může pobývat v ČR ilegálně pouze v případě, že je vyhoštěn. Ten kdo hodlá zde pobývat déle než 3 měsíce, může požádat a má nárok na tzv. potvrzení o přechodném pobytu (potřebovat toto může pro jiný úřad, pro vznik nároku na sociální dávky anebo pro zaměstnavatele). Občan EU získá průkaz, kterým bude moci osvědčovat nejen svou totožnost, nýbrž i svou evidenční adresu na území ČR, což může být velmi praktické pro styk s úřady, na poště, v bankách atd. Řízení nesmí trvat déle než 2 měsíce.⁷²

⁷⁰ MACHAIDZE, N., *Trvalý pobyt pro cizince v ČR* [online]. Praha, 2016 [cit. 25.1.2017]. Dostupné z WWW: <<http://infocizinci.cz/trvaly-pobyt/trvaly-pobyt/>>.

⁷¹ MACHAIDZE, N., *Trvalý pobyt pro cizince v ČR* [online]. Praha, 2016 [cit. 25.1.2017]. Dostupné z WWW: <<http://infocizinci.cz/trvaly-pobyt/trvaly-pobyt/>>.

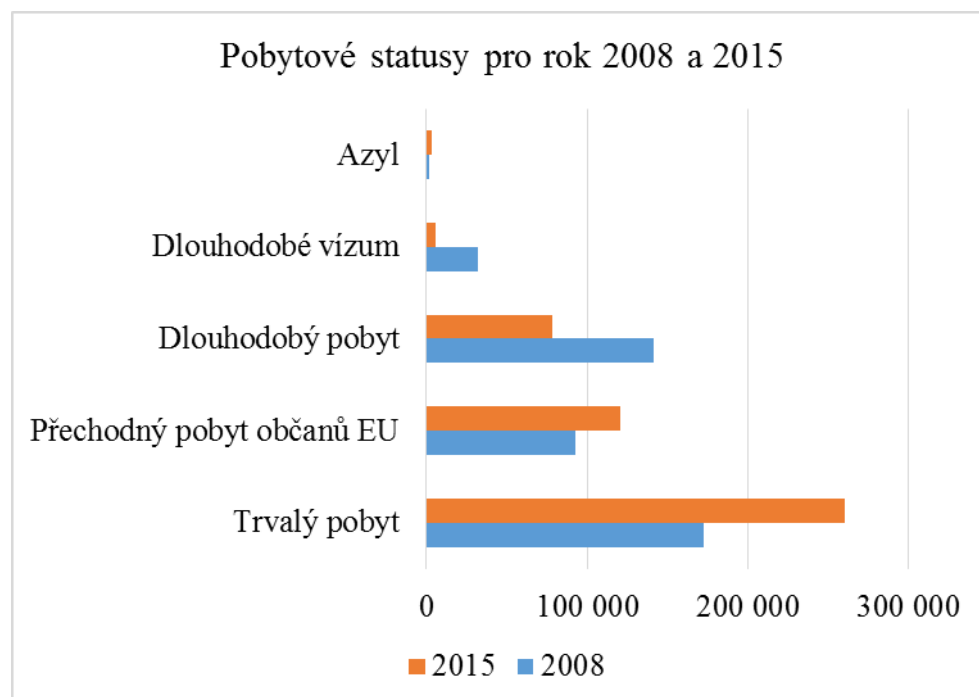
⁷² *Pobyt na území ČR* [online]. Praha, 2009 [cit. 25.1.2017]. Dostupné z WWW: <<http://poradna-prava.cz/www/old/pobyt-uzemi-cr.html>>.

Cizinci v ČR podle kategorie pobytu ve vybraných letech: ⁷³

Tabulka č. 1 ⁷⁴

	2008	2011	2012	2013	2014	2015
Trvalý pobyt	172 191	196 408	212 455	236 557	249 856	260 040
Přechodný pobyt občanů EU	92 272	91 629	98 443	105 490	113 252	120 772
Dlouhodobý pobyt	141 168	134 177	115 126	88 953	79 863	77 850
Dlouhodobé vízum	31 934	11 939	9 922	8 189	6 396	6 008
Azyl	1 933	2 166	2 130	2 347	2 556	2 892
celkově	439 498	436 319	438 076	441 536	451 923	467 562

Graf č. 1 ⁷⁵



⁷³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v ČR podle kategorie pobytu ve vybraných letech Cizinci v ČR podle kategorie pobytu ve vybraných letech* [online]. Praha, 2016 [cit. 6.3.2017]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_t1-04.pdf/a85d9a4a-3ce2-448b-8523-a394c5c17c2a?version=1.0>.

⁷⁴ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

⁷⁵ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

Z grafu lze vyčíst, že v roce 2008 byla populárnější dlouhodobá víza a dlouhodobé pobyty, kdežto v roce 2015 dominují především trvalé pobyty a přechodné pobyty občanů EU.

8.1 Zákona o pobytu cizinců

Tento zákon č. 326/1999 Sb. upravuje podmínky vstupu cizinců na území ČR a jejich vycestování. Policie může cizinci odepřít vstup na území, jestliže nemá platný cestovní doklad nebo je padělaný, jeho pobyt může ohrozit bezpečnost, je nežádoucí osobou,... Policie vydává rozhodnutí o odepření vstupu. Tento cizinec je povinen vycestovat zpět do zahraničí, výjimku mají ti, kterým hrozí v domovině nebezpečí nebo musí být okamžitě ošetřeni. Tento zákon zná i tzv. **hraniční průvodku**, do které se zaznamenávají veškeré informace o cizinci, je to jakýsi evidenční dokument pro osoby mladší patnácti let.⁷⁶

8.1.1 Přechodný pobyt

Pod souhrnný název přechodný pobyt se řadí několik jeho typů. **Přechodný pobyt může být bez víza, s krátkodobým vízem různých druhů, s dlouhodobým vízem různých účelů, na základě diplomatického víza, povolení k dlouhodobému pobytu či výjezdního příkazu.**⁷⁷

Žádost o povolení k **dlouhodobému** pobytu je oprávněn podat cizinec, který na území pobývá na vízum k pobytu nad 90 dnů, hodlá na území přechodně pobývat po dobu delší než 1 rok a trvá-li stejný účel pobytu. Cizinci s přechodným pobytem mají obecně nižší rozsah práv nežli cizinci s pobytem trvalým.⁷⁸

8.1.2 Trvalý pobyt

Cizinec je oprávněn pobývat na území v rámci trvalého pobytu na základě

- a) povolení k trvalému pobytu, nebo
- b) rozhodnutí příslušného orgánu o svěření tohoto cizince do náhradní výchovy.

⁷⁶ ČESKO. Zákon 326/1999 Sb. o pobytu cizinců. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, ČÁSTKA 106.

⁷⁷ *Cizinci v režimu zákona o pobytu cizinců* [online]. Praha : META o. p. s., 2013 [cit. 1.2.2017]. Dostupné z WWW: < <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/cizinci-v-rezimu-zakona-o-pobytu-cizincu>>.

⁷⁸ *Cizinci v režimu zákona o pobytu cizinců* [online]. Praha : META o. p. s., 2013 [cit. 1.2.2017]. Dostupné z WWW: < <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/cizinci-v-rezimu-zakona-o-pobytu-cizincu>>.

O povolení může cizinec požádat ve standardním případě po pěti letech nepřetržitého pobytu na území České republiky (existují výjimky, kdy může být tato doba zkrácena, např. někteří rodinní příslušníci občanů EU mohou žádat po dvou letech pobytu). Přitom pobyt na území za účelem studia se započítává jednou polovinou. Jinak řečeno - cizinci, který u nás studuje 5 let, se započítá pouze 2,5 roku doby pobytu. Nepřetržitým pobytem je myšleno, že jednotlivá období nepřítomnosti cizince nepřesáhnou 6 po sobě jdoucích měsíců a součet jednotlivých období nepřesáhne 10 měsíců. Ze závažných důvodů (narození dítěte, závažné onemocnění, studium aj.) může být cizinec nepřítomen až 12 měsíců v kuse, aniž by se nepřetržitost pobytu porušila. Toto období se ale do doby pobytu nezapočítává.⁷⁹ Vydává ho MV.

Na udělení trvalého pobytu po pěti letech je při splnění stanovených podmínek právní nárok. Mezi jednu z podmínek patří i povinnost prokázat znalost českého jazyka.

8.2 Zákon o azylu

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle tohoto zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.⁸⁰ Kromě azylanta se azylový zákon ještě zmiňuje o osobě požívající doplňkovou ochranu, což je cizinec, který nesplňuje důvody pro udělení azylu podle tohoto zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.⁸¹

Nabytím právní moci rozhodnutí o udělení azylu cizinec získává právní postavení azylanta a po dobu trvání azylu zároveň trvalý pobyt na území České republiky. Jeho další pobyt na území ČR se bude řídit požadavky zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění, zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, v platném znění, ale je povinen/povinna respektovat i ostatní zákony ČR a její právní řád. Od tohoto dne má obdobná práva a povinnosti jako občané ČR s několika výjimkami, souvisejícími zejména s právem volebním, zastáváním některých veřejných funkcí či možností sloužit v ozbrojených složkách a Armádě ČR. Je povinen/na oznamovat ministerstvu skutečnosti významné pro zachování azylu, například udělení státního občanství České republiky či občanství jiného státu.⁸²

⁷⁹ MALOCHOVÁ, T. *Trvalý pobyt v ČR? Získat jej může být poněkud komplikované...* [online]. Praha : 2014 [cit. 27.1.2017]. Dostupné z WWW: <<http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/trvaly-pobyt-v-cr-ziskat-jej-muze-byt-ponekud-komplikovane>>.

⁸⁰ ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb. o azylu. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 106, § 2.

⁸¹ ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb. o azylu. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 106, § 2.

⁸² ČESKO. Zákon č. 326/1999 Sb. o azylu. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 106.

8.3 Zákon o dočasné ochraně cizinců

Cizinec podává žádost o dočasnou ochranu policii ČR nebo na ministerstvu. Dočasná ochrana se používá v naléhavých případech jako odpověď na příchod skupin uprchlíků. Osobu, která o ni žádá, označuje zákon za žadatele o dočasnou ochranu. Jakmile tuto ochranu cizinec získá, hovoříme o něm jako o osobě požívající dočasnou ochranu.⁸³

Dočasná ochrana je udělována osobám, které prchají ze země původu:

- před ozbrojeným konfliktem
- před občanskou válkou nebo stálým násilím, před živelnou pohromou
- z důvodu soustavného nebo hromadného porušování lidských práv apod.⁸⁴

9 Rozhovory s cizinkami

Součástí této kapitoly, jsou dva vedené rozhovory s Vietnamkami, které si zažádaly o české státní občanství, avšak jedna má dvě státní občanství a druhá se musela zbavit svého původního vietnamského. Před rozhovorem byla oběma ženám slíbena anonymita.

1. Vedený rozhovor

Jaké jste původní národnosti?

Vietnamské.

Od kolika let žijete v ČR?

Od narození (1994).

V kolika letech jste si nechala udělat české občanství?

V 19.

⁸³ *Cizinci v režimu zákona o dočasné ochraně* [online]. Praha : META o. p. s., 2013 [cit. 1.2.2017]. Dostupné z WWW: < <http://www.inkluzivniskola.cz/nove-prichozi/cizinci-v-rezimu-zakona-o-docasne-ochrane>>.

⁸⁴ *Cizinci v režimu zákona o dočasné ochraně* [online]. Praha : META o. p. s., 2013 [cit. 1.2.2017]. Dostupné z WWW: < <http://www.inkluzivniskola.cz/nove-prichozi/cizinci-v-rezimu-zakona-o-docasne-ochrane>>.

Chtěla byste žádat o české občanství, i kdyby nebyla novela zákona o státním občanství?

Ne, v první řadě jsem se nechtěla vzdát svého vietnamského občanství a za druhé ten proces byl natolik složitý, že by mi to nestálo ani za to lehčí cestování.

Jaké byly hlavní důvody změny občanství?

Praktické, s vietnamským pasem byly komplikace při získání víz. Přemýšlela jsem do budoucna a určitě je jednodušší případné podnikání s českým pasem.

Jak probíhal proces nabývání státního občanství?

Hodně administrativy. Začátek byl v roce 2013, kdy jsme podali žádost. Až na konci roku 2014 jsem dostala státní občanství. Nebylo to, ale složité. Všechny potřebné informace a dokumenty byly vyvěšené na internetu. Potřebovala jsem například mít doložených 13 let trvalého pobytu, včetně potvrzení o studiu ze základní školy.

Jaké výhody a nevýhody Vám změna občanství přinesla?

Nevýhody nevidím žádné, neboť jsem se nemusela zbavovat svého vietnamského občanství.

Vidím jen výhody, např. ESTA víza do Ameriky. Ještě s vietnamským pasem jsem platila přes 10tis. americké vládě za vízum, kdežto s českým pasem pouze 14 dolarů. Česká republika je totiž v seznamu pro rychlejší a snazší získání víza. Nebo cesta do Austrálie, vyřizování víza pro mě, jakožto Češku bylo do týdne hotové, ale mé matce a v tu dobu ještě bratrovi to trvalo přes tři měsíce.

Zároveň vidím výhodu toho, že při prokazování totožnosti s sebou musím mít dva průkazy, v mém případě je to občanský průkaz a řidičský. Ještě s vietnamským občanstvím jsem u sebe musela nosit místo občanského průkazu neskladný pas, případné zažádání o vietnamský občanský pas by stejně v Česku nebyl legitimní, to znamená, že bych se s ním nemohla prokazovat.

Je známe, že Vietnamci i Vietnamky mají několik jmen, jak je to v Česku, když přijímáte české státní občanství?

Český zákon povoluje pouze 3 jména, ale já měla 4 jména (2 jména a 2 příjmení). Musela jsem se zbavit jednoho příjmení. Další problém bylo přechýlení jména neboli přidání -ová za příjmením, musela jsem podepsat prohlášení, že se cítím jako Vietnamka a -ová za příjmením jsem nechtěla. Jako poslední problém vidím systémovou správnost mého jména. Ve Vietnamu je první příjmení a poté až jméno, v Česku je to opačně. K tomu všemu, ve vietnamském pase mám pořád všechny 4 jména. Takže ve zkratce by se dalo říct, že se jmenuju dvakrát a pokaždé jinak.

Ale třeba moje starší sestra musela jít po svatbě na úřad a tam si nechávala zdlouhavým procesem přechýlení odstranit. Jelikož je Češka stejně jako já, tak přechýlení po svatbě bylo automatické.

Tato novela se zabývá tzv. druhou generací cizinců, vy jste ona druhá generace, víte o někom, kdo je v první a žádal o občanství?

Ano, vím o jedné Vietnamce, která do České republiky přijela ve 12 ti letech a při studiu magisterského studia si zažádala o státní občanství, ale jelikož se tady nenarodila a nepatří k druhé generaci, tak proces získání státního občanství je mnohem složitější a tím pádem i zdlouhavější.

Má někdo z Vaší rodiny také české občanství?

Všichni moji sourozenci (sestra 30, bratři 20 a 18). Nejmladší bratr se zde taky narodil, ale jelikož se o státní občanství může žádat až v plnoletosti, tak musel počkat až do současnosti. Matka o tom ani nepřemýšlí, protože by musela projít řadou testů.

V Česku jste se i narodila, cítíte se být Češkou více či méně než Vietnamkou?

Více Vietnamkou, celý život jsem byla vychovávána jako Vietnamka a na tom nic nezměnilo ani české občanství. Nikdy jsem o sobě jako o Češce nepřemýšlela, mluvím sice česky, narodila jsem se zde, ale jsem jen Vietnamka, která žije český život v Česku.

2. Vedený rozhovor

Jaké jste původní národnosti?

VNM.

Od kolika let žijete v ČR?

Od 1,5 roku života.

V kolika letech jste si nechala udělat české občanství?

V 18 letech.

Jestliže jste změnila občanství do roku 2013, věděla jste, že v budoucnu bude novela zákona č. 40/1993 Sb. o státním občanství, kdyby ano, počkala byste na tuto novelu?

Nevěděla, kdyby ano, počkala bych.

Z jakých hlavních důvodů jste si nechala změnit občanství?

Plánuji žít v ČR, k Vietnamu nemám žádný vztah. Vyrůstala jsem v ČR a cítím se být spíše Evropankou.

Jak probíhal proces nabývání státního občanství?

Podání žádosti včetně životopisu. Dále jsem dokládala vysvědčení jakožto důkaz délky pobytu na území ČR. Součástí žádosti byla i zkouška z českého jazyka a reálií. Po podání žádosti mi bylo po půl roce přislíbeno české občanství, zbývalo mi tedy ještě pozbytí to vietnamské. To byl proces, který trval nejdéle. Musela jsem vrátit vietnamský pas, ve kterém jsem měla vlepené i povolení k pobytu. Octla jsem se najednou bez průkazu totožnosti. Tuto situaci se mnou řešila cizinecká policie, která mi vystavila dočasný cizinecký pas, neboť jsem v tu chvíli byla oficiálně bez státní příslušnosti. Po vystavení cizineckého pasu jsem mohla složit státoobčanský slib. Po složení slibu jsem mohla požádat o doklady totožnosti. Proces pozbytí vietnamského a nabývání českého občanství trval přibližně dva roky.

Jaké výhody a nevýhody Vám změna občanství přinesla?

Výhodou je cestování do zemí, jako je Velká Británie či USA bez nutnosti víza případně s velmi snadným získáním víza. Nevýhodou je nutnost víza při návštěvě babičky ve Vietnamu.

Tato novela se zabývá tzv. druhou generací cizinců, vy jste ona druhá generace, víte o někom, kdo je v první a žádal o občanství?

Ano, moc jich není. Jedná se o tlumočníky jazyka českého a vietnamského z věkové kategorie mých rodičů.

Má někdo z Vaší rodiny také české občanství?

Sestra (též příslušník druhé generace cizinců), ale pro rodiče to bylo víceméně zbytečné, proto české občanství nemají.

V Česku jste se nenarodila, cítíte se tedy být více Vietnamkou než Češkou?

Nenarodila, cítím se být ale více Češkou, neboť jsem zde vyrůstala.

Ještě před začátkem vedeného rozhovoru byly vypracovány **3 hypotézy**:

1. Dotazované uvedou daleko více výhod českého státního občanství než nevýhod.
 - a. POTVRZENO
 - b. POTVRZENO
2. Rodiče žen budou mít pouze vietnamské občanství.
 - a. POTVRZENO
 - b. POTVRZENO
3. Potvrdí se, že se ženy cítí být Češkami, protože se tu narodily a vyrostly.
 - a. VYVRÁCENO
 - b. POTVRZENO

10 Vybraní cizinci v Čechách

Cizinci nejen v Česku mají problém se začleněním do společnosti. Pokud by měli všichni lidé na světě stejnou historii a kulturu, bylo by vše jednoduché. My, ale pocházíme z jiných míst, každý má jinou kulturu, původ... Profesor Dean Barnlund z univerzity v San Francisku vyjmenoval 4 hlavní faktory ovlivňující komunikaci⁸⁵:

- Hodnoty (názory našeho okolí, které nás ovlivňují)
- Vnímání (vnímáme podle našich dosavadních zkušeností)
- Předpojatost (závěry, které jsou pravdivé bez důkazů)
- Komunikační styl (slova/řeč těla/hlas)⁸⁶

V roce 2014 udělila Česká republika nejvíce státních občanství od začátku tisíciletí. Získalo jej 5 114 cizinců. Ve srovnání s Evropou však dlouhodobě patříme k zemím, které vykazují nejnižší počty udělených státních občanství. Jsme až na 24. místě žebříčku EU28. Např. srovnatelné Portugalsko udílí 6krát více občanství, Německo až 53krát více, celý žebříček táhne Velká Británie, která rozdala 77x více státních občanství než my. Skoro 50 % všech rozdaných českých státních občanství patří Slovákům. S 15 ti % jsou za nimi Ukrajinci. Zatímco počet žadatelů – Slováků, rok od roku klesá, protože naši sousedé využívali institut prohlášení již od začátku nového tisíciletí, počty Ukrajinců se každoročně zvyšují.⁸⁷

Nová právní úprava se v roce 2014 projevila nejvyšším počtem udělených státních občanství ČR (5 114 osob) od roku 2000. Zároveň byla vedena správní řízení u žádostí podaných podle původního zákona č. 40/1993, o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. Podle předchozího státního občanství byli mezi novými občany ČR nejvíce zastoupeni Ukrajinci (40,6 %), Slováci (11,2 %), Rusové (9,1 %), Rumuni (6,1 %) a Vietnamci (5,8 %). Díky ustanovení podle § 35 a § 73 zákona č. 186/2013, které umožnilo druhé generaci cizinců nabytí občanství prohlášením, získalo v roce 2014 občanství ČR 3 779 osob, tj. téměř tři čtvrtiny z celkového počtu nabytých občanství v daném roce. Nutno podotknout, že § 73

⁸⁵ ŠIŠKOVÁ, T., *Menšiny a migranti v České republice*. Praha : Portál, 2001, s 15-16.

⁸⁶ ŠIŠKOVÁ, T., *Menšiny a migranti v České republice*. Praha : Portál, 2001, s 15-16.

⁸⁷ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Česko uděluje méně státních občanství než jiné země EU* [online]. Praha, 2016 [cit. 6.3.2017]. Dostupné z WWW: < <https://www.czso.cz/csu/czso/cesko-udeluje-mene-statnich-obcanstvi-nez-jine-zeme-eu>>.

umožňoval nabytí státního občanství osobám starším než 18 až 21 let, na které se vztahuje § 35, a pouze do konce roku 2014. Přírozně toho využili potomci migrantů, kteří v Česku vyrostli, ale podle předchozí legislativy možnost této snadnější cesty k českému pasu neměli. V dalších letech se tento institut bude týkat pouze osob ve stanoveném věkovém rozmezí.⁸⁸

Členství České republiky v Evropské unii nepřineslo výhody volného pohybu pouze našim občanům. Také pro státní příslušníky ostatních členských zemí jsme se stali zemí, kde se těší lepšímu postavení oproti cizincům ze třetích zemí, tedy mimo Unii. Podle údajů Ředitelství služby cizinecké policie k 31. 12. 2014 narostl počet cizinců (bez azylantů) v porovnání s rokem 2004 o 200 tis. na 449 367. Cizinci s pobytem nad 12 měsíců tak tvoří 4,2 % obyvatel České republiky.⁸⁹

Česká republika i po vstupu do EU nadále zůstala cílovou zemí především pro pracovní migraci. Patrný je usazovací trend, kdy roste podíl cizinců s trvalým pobytem. Nejprudší nárůst počtu cizinců je spojen s obdobími hospodářského růstu, naopak krize dopadla především na cizince ze třetích zemí, jejichž příchod stát dokáže regulovat a jejichž celkové počty se zvyšují poprvé od roku 2009. Cizinci nepředstavují zátěž pro sociální systém (čerpají sociální dávky v mnohem menší míře, než je jejich podíl na obyvatelstvu), ani nedochází k sociálním problémům a negativním jevům spojeným s imigrací.⁹⁰

Na konci roku 2015 v České republice žilo 319 277 cizinců z 5 zemí:⁹¹

Z procentuálního hlediska lze říci, že 2/3 cizinců v ČR tvoří cizinci z Ukrajiny a Slovenska, zbylá jedna třetina je tvořena třemi státy a to Vietnamem, Ruskem a Německem. V porovnání s Příbramí je to nižší počet, protože jen v Příbramí žijí 3/4 cizinců z Ukrajiny a Slovenska.

⁸⁸ CHYTIL, D., Počty udělených státních občanství v ČR. *Statistika & my*. 201. [online]. Praha, 2016 [cit. 9.3.2017]. Dostupné z WWW: < <http://www.statistikaamy.cz/2016/02/pocty-udelenych-statnich-obcanstvi-v-cr/>>.

⁸⁹ CHYTIL, D. Vývoj počtu cizinců v ČR. *Statistika & my*. 2016, č. 2, ročník 6, s. 20.

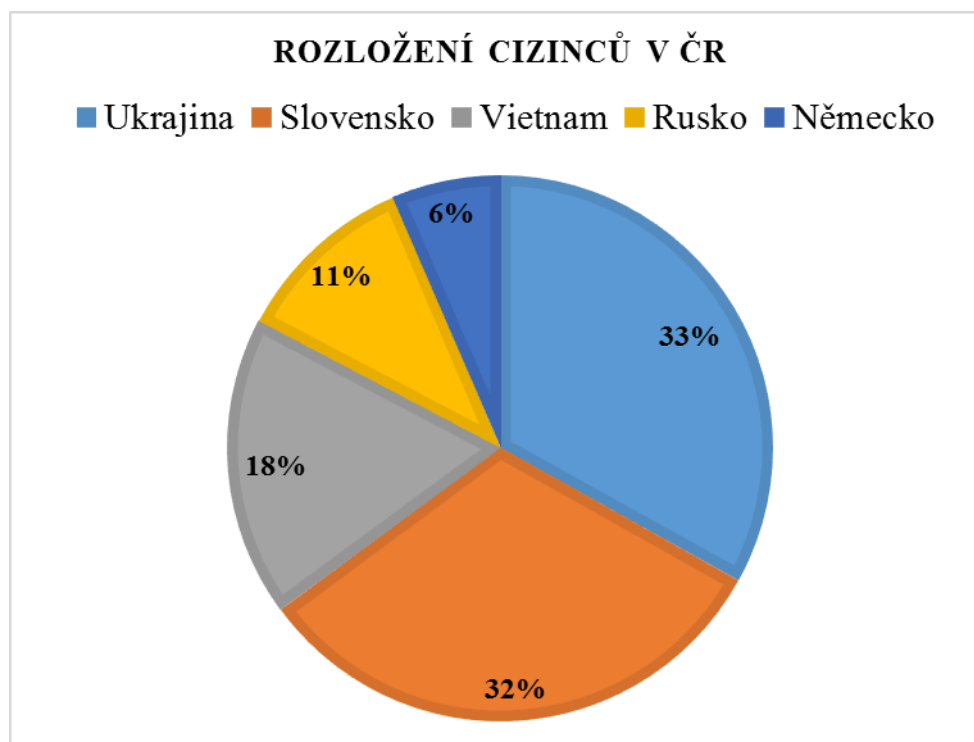
⁹⁰ CHYTIL, D. Vývoj počtu cizinců v ČR. *Statistika & my*. 2016, č. 2, ročník 6, s. 21.

⁹¹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *5 nejčastějších státních občanství cizinců podle oblasti, kraje a okresu v letech 2014 a 2015* [online]. Praha, 2016 [cit. 6.3.2017]. Dostupné z WWW: < https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_t1-03.pdf/de1635b0-18b8-416a-b476-e700867da2f3?version=1.0>.

Tabulka č. 2⁹²

	v ČR	v Praze	v Příbrami
Ukrajina	105 614	45 663	768
Slovensko	101 589	27 563	671
Vietnam	56 900	11 707	293
Rusko	34 710	21 338	108
Německo	20 464	3 509	80
celkově	319 277	109 780	1 920

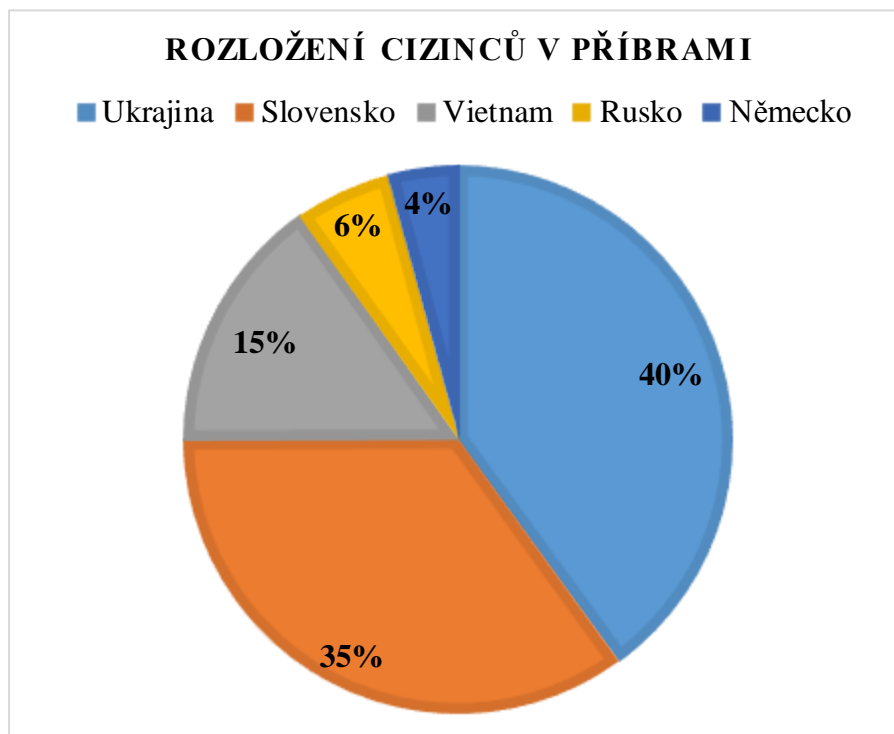
Graf č. 2⁹³



⁹² Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

⁹³ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

Graf č. 3 ⁹⁴



Česká republika je mezi cizinci známá nejen dobrými pracovními podmínkami, ale i školstvím, které je zde na vysoké úrovni. Proto do Čech jezdí cizinci za studiem vysokých škol, viz níže je top 6 vysokých škol, 4 z nich se nachází v Praze a dvě v Brně, je to dáno především koncentrací cizinců ve velkých městech a také jménem vysoké školy. Na prvním místě se nachází Univerzita Karlova v Praze s počtem 7 692 studentů.⁹⁵

35 944 studentů celkově navštěvuje veřejné vysoké školy a 6 335 soukromé školy. Z veřejných škol cizince nejvíce lákají technické vědy a nauky, zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky, ekonomické vědy a nauky, přírodní vědy a nauky a humanitní a společenské vědy a nauky.⁹⁶

⁹⁴ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

⁹⁵ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Studující na vysokých školách podle státního občanství v akademickém roce 2015/16* [online]. Praha, 2016 [cit. 7.3.2017]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_t4-12.pdf/73b35916-1b99-435d-a9c9-0c3b57fa552e?version=1.0>.

⁹⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, *Studující na vysokých školách podle skupin oborů KKO V v akademickém roce 2015/16* [online]. Praha, 2016 [cit. 7.3.2017]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_t4-13.pdf/fe9d3c6a-4493-4035-bbc4-cdcc6ed094f9?version=1.0>.

Tabulka č. 3⁹⁷

Studující na vysokých školách podle skupin oborů KKOV v akademickém roce 2015/16	
Technické vědy a nauky	8 298
Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky	7 452
Ekonomické vědy a nauky	7 337
Přírodní vědy a nauky	4 994
Humanitní a společenské vědy a nauky	4 296
Celkem	32 377

Tabulka č. 4⁹⁸

Studující na vysokých školách podle státního občanství v akademickém roce 2015/16	
Univerzita Karlova v Praze	7 692
Masarykova univerzita	6 739
Vysoké učení technické v Brně	3 765
Vysoká škola ekonomická v Praze	3 158
České vysoké učení technické v Praze	2 799
Česká zemědělská univerzita v Praze	1 971
Celkem	26 124

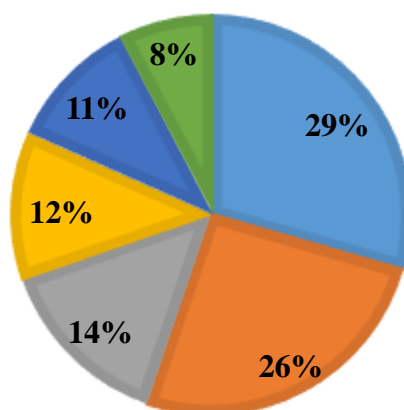
⁹⁷ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

⁹⁸ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

Graf č. 4 ⁹⁹

STUDUJÍCÍ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH PODLE STÁTNÍHO OBČANSTVÍ V AKADEMICKÉM ROCE 2015/16

- Univerzita Karlova v Praze
- Masarykova univerzita
- Vysoké učení technické v Brně
- Vysoká škola ekonomická v Praze
- České vysoké učení technické v Praze
- Česká zemědělská univerzita v Praze



Trendy sňatků s partnerem z jiného státu (u žen jsou to většinou cizinci ze západu) od roku 1999 pomalu rostou, kdežto sňatky mužů s cizinkami, především z východu mají klesající tendenci. ¹⁰⁰

Tabulka č. 5 ¹⁰¹

	1999	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
muž cizinec - žena ČR	2 793	2 374	2 403	2 384	2 344	2 370	3 048	3 016
žena ČR - muž cizinec	2 060	1 803	1 707	1 722	1 663	1 473	1 802	1 802
oba cizinci	90	192	214	250	276	243	365	352
celkem	4 943	4 369	4 324	4 356	4 283	4 086	5 215	5 170

⁹⁹ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

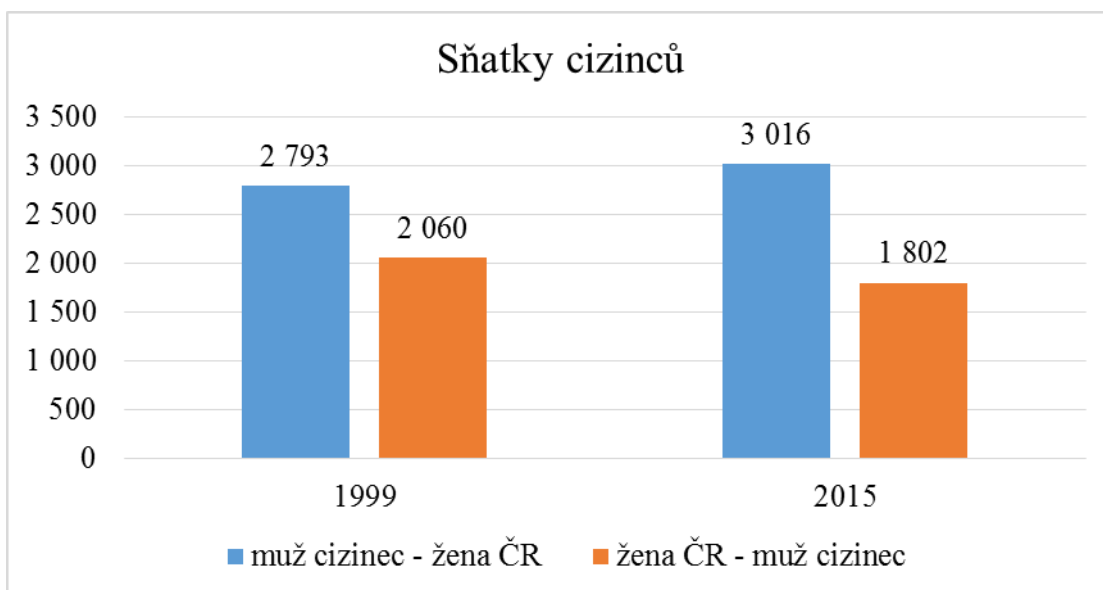
¹⁰⁰ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Demografické události cizinců ve vybraných letech – sňatky* [online]. Praha, 2016 [cit. 6.3.2017]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_t1-10.pdf/b220bb8a-e32c-40f9-9bea-0727eb424a79?version=1.0>.

¹⁰¹ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

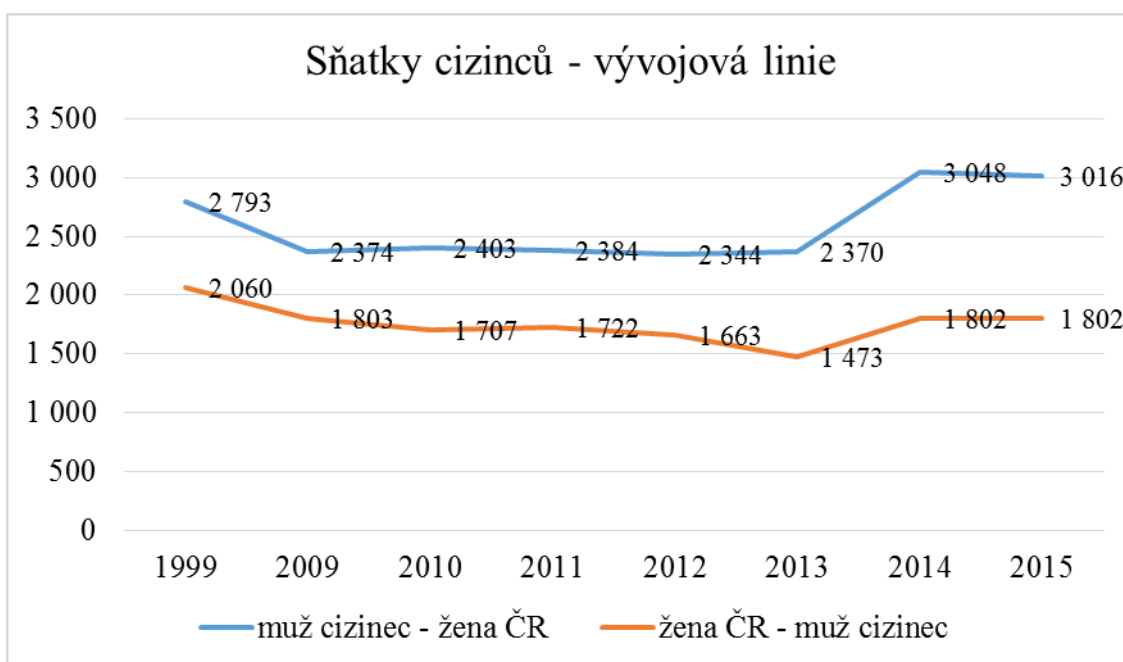
Z grafů viz níže lze vyčíst, že sňatek mezi mužem cizincem a ženou Českou mírně vzrostl od roku 1999, na druhou stranu vztah mezi cizinkou a Čechem klesl.

Partnerky Češek jsou především muži ze západu a to především Slováci, Němci, Britové, Američané a Italové. V porovnání manželek Čechů jsou ženy z východu a to Slovenky, Ukrajinky, Rusky, Polky a Vietnamky.

Graf č. 5 ¹⁰²



Graf č. 6 ¹⁰³



¹⁰² Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

¹⁰³ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

Z tabulky níže můžeme vyčíst, že většina cizinců v ČR jsou muži, kteří sem cestují převážně za prací, proto nejpočetnější věková skupina je od 30-44 let.

Tabulka č. 6 ¹⁰⁴

	celkem	z toho ženy	z toho muži
věk	464 670	202 474	262 196
0-4	17 279	8 358	8 921
5-9	17 102	8 298	8 804
10-14	13 193	6 366	6 827
15-19	17 758	9 111	8 647
20-24	27 130	13 907	13 223
25-29	45 846	21 980	23 866
30-34	63 740	28 948	34 792
35-39	61 314	26 371	34 943
40-44	53 327	21 586	31 741
45-49	43 649	16 133	27 516
50-54	36 751	13 416	23 335
55-59	27 121	9 912	17 209
60-64	17 779	7 530	10 249
65-69	10 484	4 522	5 962
70-74	5 270	2 262	3 008
75-79	3 403	1 723	1 680
80-84	1 838	990	848
85-89	1 022	626	396
90-94	502	325	177
95+	162	110	52

Tabulka č. 7 ¹⁰⁵

Rok	2010	2011	2012	2013	2014
Počet podaných žádostí	1 611	2 127	2 334	2 470	5 888
Udělených státních občanství	1 088	1 653	1 771	2 253	5 037

Tato tabulka nám popisuje vývoj počtu žádostí a udělení státních občanství. Ne všichni splňují podmínky pro udělení státního občanství.

¹⁰⁴ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

¹⁰⁵ Vlastní zpracování dle Českého statistického úřadu.

Závěr

Státní občanství je právní vztah, který se neustále vyvíjí a to především v oblasti občanských práv. Dnešní doba je hektická a bohužel plná teroristických útoků. Změny v této problematice nastávají například v USA, kde po teroristických útocích z 11. září 2001 byl přijat tzv. Patriot Act. Tento zákon, který měl mít pouze dočasnou platnost, ale jehož platnost je stále prodlužována, posiluje práva bezpečnostních složek státu na úkor práv občanů. Něčeho podobného se můžeme dočkat i v Evropě.

Z vedených rozhovorů viz výše, lze jednoduše vyčíst, že české státní občanství je pro občany neevropských států velmi výhodné a to zejména k cestování do USA, kde se nemusí zdlouhavě zdržovat sháněním potřebných dokumentů k udělení víza. To jestli se ovšem cizinci s českým občanstvím opravdu cítí být Čechy je případ od případu. Rozhovor s první cizinkou byl spíše o českém občanstvím, jako takovém, kdežto druhá cizinka používala termín my (Češi) a jasně mi dala najevo, že její domov je v České republice, i když paradoxně od první Vietnanky, se zde nenarodila. Z popisu obou dvou můžeme souhlasit s tvrzením, že celkový proces je velmi zdlouhavý a to je i jeden z důvodů proč má tak málo cizinců v České republice státní občanství.

Ze statistik, zejména Český statistický úřad, každý rok podává zprávy o pohybu cizinců na našem území. V roce 2003 trvale pobývalo na území ČR asi 81 tisíc cizinců, přibližně stejný počet cizinců po pěti letech měl možnost podat žádost o udělení státního občanství. O pět let déle v roce 2008 ovšem získalo státní občanství ČR pouze asi 1800 cizinců. Tento nepoměr může být způsoben hned několika aspekty, jeden z nich je popsán výše a to je samostatný proces, dalším je horší integrace těchto cizinců do majoritní společnosti a v neposlední řadě, nezájem cizinců účastnit se veřejné správy a voleb. Úkolem státu je tyto problémy zmírnit a vytvářet tlak na cizince, aby se chtěli zapojovat do společnosti.

Nejnovější legislativní úprava zákona o státním občanství je zákon č. 183/2013 Sb. V tomto zákoně se přešlo z pouze jednoho občanství na vícero občanství, to je určitý posun kupředu a to nejen v rámci evropského občanství. Tuto problematiku netřeba podrobovat vědecko-výzkumnou úrovní, neboť je ukotvena zákonem a vytvořena odborníky, jediným problémem je neznalost statutu uprchlíka. Tento termín se v dnešní době používá čím dál tím častěji, přesto ale nemá právní ukotvení, v tomto

smyslu by bylo dobré zákon o občanství č. 183/2013 doplnit. Naopak je zde popsáno nové nabývání státního občanství České republiky určením otcovství.

Tato bakalářská práce může sloužit jako příručka pro studenty studující podobný obor nebo přímo cizincům zajímajících se o české státní občanství. Práce obsahuje celkový průřez problematikou státního občanství od jeho historie na území České republiky, až po reálné případy procesu získávání občanství, či tabulky a grafy ze statistik Českého statistického úřadu, tyto kapitoly jsou zároveň cíle bakalářské práce.

Na závěr bych ráda shrnula slabé a silné stránky této problematiky, se kterými jsem se při studiu setkala. Mezi silné, neboli výhody patří bezesporu samotné dvojí občanství, to znamená, že nemusíme pozbýt naše původní. Osoba se státním občanstvím má právo volit a celkově zasahovat do veřejné správy daného státu, v neposlední řadě je určitá výhoda cestování, jakožto občan státu Evropské unie. Mezi slabé stránky můžeme řadit cizí jména a následné administrativní omyly jimi zapříčiněné, či státoobčanskou nejednotnost rodičů s dětmi. Co se týká dvojího občanství, shledávám jedním z problému občanskou loajálnost k nějaké ze dvou nebo více zemí.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. ČERNÝ, J., VALÁŠEK, M. *České státní občanství. Ucelený výklad právních předpisů upravujících státní občanství České republiky v návaznosti na státní občanství ČSR, ČSSR a ČSFR*. Praha : Linde, 1996, 478 s., ISBN 80-7201-018-2.
2. ČIŽINSKÝ, P., *Cizinecké právo*. Praha : Linde, 2012, 373 s., ISBN 978-80-7201-887-1.
3. DRBOHLAV, D., *Migrace a (i)migranti v Česku*. Praha : Sociologické nakladatelství (SLON), 2010, 207 s., ISBN 978-80-7419-039-1.
4. EMMERT, F., *Česká republika a dvojí občanství*. Praha : C.H. Beck, 2011, 116 s., ISBN 978-80-7400-383-7.
5. PAVLÍČEK, Václav, a kol. *Ústavní právo a státověda, 1. díl, Obecná státověda*. Praha : Linde, 1998, 369 s., ISBN 80-7201-141-3.
6. POTOČNÝ, M., *Mezinárodní právo veřejné*. Praha : Panorama, 1978, 450 s.
7. ŠIŠKOVÁ, T., *Menšiny a migranti v České republice*. Praha : Portál, 2001, 189 s., ISBN 80-7178-648-9.
8. VALÁŠEK, M., KUČERA, V. *Státní občanství – komentář - zákon o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky a vybrané související právní předpisy a mezinárodní dokumenty (podle stavu k 1. 9. 2006)*. Praha : Linde. 2006, 287 s., ISBN 80-7201-625-3.
9. VERNER, V., *Státní občanství a domovské právo republiky Československé*. Praha : Právnícké vydavatelství JUDr. Václav Tomsa, 1947, 339 s.
10. WEYR, F. *Československé právo ústavní*. Praha : Melantrich, 1937, 339 s.

Elektronické zdroje

1. *Euroskop – Občanství Evropské unie* [online]. Dostupný z WWW: <<https://www.euroskop.cz/625/sekce/obcanstvi-evropske-unie/>>.
2. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.
3. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *Udělení státního občanství České republiky* [online]. Praha : MV ČR, [cit. 17. 1. 2017]. Dostupné na WWW <<http://www.mvcr.cz/clanek/udeleni-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>>.
4. MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY, *Vydávání osvědčení a potvrzení o státním občanství České republiky a zjišťování státního občanství České republiky*. [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: < <http://www.mvcr.cz/webpm/clanek/vydavani-osvedceni-a-potvrzeni-o-statnim-obcanstvi-ceske-republiky-a-zjistovani-statniho-obcanstvi-ceske-republiky.aspx>>.
5. MACHAIDZE, N., *Trvalý pobyt pro cizince v ČR* [online]. Praha, 2016 [cit. 25.1.2017]. Dostupné z WWW: <<http://infocizinci.cz/trvaly-pobyt/trvaly-pobyt/>>.
6. *Pobyt na území ČR* [online]. Praha, 2009 [cit. 25.1.2017]. Dostupné z WWW: < <http://poradna-prava.cz/www/old/pobyt-uzemi-cr.html>>.
7. MALOCHOVÁ, T. *Trvalý pobyt v ČR? Získat jej může být poněkud komplikované...* [online]. Praha : 2014 [cit. 27.1.2017]. Dostupné z WWW: <<http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/trvaly-pobyt-v-cr-ziskat-jej-muze-byt-ponekud-komplikovane>>.
8. *Cizinci v režimu zákona o dočasné ochraně* [online]. Praha : META o. p. s., 2013 [cit. 1.2.2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.inkluzivniskola.cz/nove-prichozi/cizinci-v-rezimu-zakona-o-docasne-ochrane>>.
9. *Cizinci v režimu zákona o pobytu cizinců* [online]. Praha : META o. p. s., 2013 [cit. 1.2.2017]. Dostupné z WWW: < <http://www.inkluzivniskola.cz/kdo-jsou-nove-prichozi/cizinci-v-rezimu-zakona-o-pobytu-cizincu>>.
10. *Informace k novému zákonu o státním občanství ČR* [online]. Praha : Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 4.10.2016]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/informace-k-novemu-zakonu-o-statnim-obcanstvi-cr.aspx>>.
11. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Česko uděluje méně státních občanství než jiné země EU* [online]. Praha, 2016 [cit. 6.3.2017]. Dostupné z WWW: < <https://www.czso.cz/csu/czso/cesko-udeluje-mene-statnich-obcanstvi-nez-jine-zeme-eu>>.
12. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *5 nejčastějších státních občanství cizinců podle oblasti, kraje a okresu v letech 2014 a 2015* [online]. Praha, 2016 [cit. 6.3.2017]. Dostupné z WWW: < https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_t1-03.pdf/de1635b0-18b8-416a-b476-e700867da2f3?version=1.0>.
13. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Cizinci v ČR podle kategorie pobytu ve vybraných letech Cizinci v ČR podle kategorie pobytu ve vybraných letech* [online]. Praha, 2016 [cit. 6.3.2017]. Dostupné z WWW: < https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_t1-04.pdf/a85d9a4a-3ce2-448b-8523-a394c5c17c2a?version=1.0>.

14. ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Demografické události cizinců ve vybraných letech – sňatky [online]. Praha, 2016 [cit. 6.3.2017]. Dostupné z WWW: <https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_t1-10.pdf/b220bb8a-e32c-40f9-9bea-0727eb424a79?version=1.0>.

15. CHYTIL, D., Počty udělených státních občanství v ČR. Statistika & my. 201. [online]. Praha, 2016 [cit. 9.3.2017]. Dostupné z WWW: <<http://www.statistikaamy.cz/2016/02/pocty-udelenych-statnich-obcanstvi-v-cr/>>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1999, částka 106.
2. ČESKO. Zákon č. 40/1993 Sb. o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 12.
3. ČESKO. Zákon č. 186/2013 Sb. o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2013, částka 77.

Ostatní zdroje

Kromě výše uvedených zdrojů byly při zpracování bakalářské práce využity následující materiály:

- Statistiky z Českého statistického úřadu.
- Časopis ČSÚ Statistika & my Měsíčník Českého statistického úřadu, ročník 6, 2/2016.
- DROBNÁ, L. *Bipolitismus ke vztahu k právní úpravě České republiky*. Zlín : 2010. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta managementu a ekonomiky. Vedoucí práce JURNÍOVÁ Jana.
- BANDYOVÁ, M., *Státní občanství*. Olomouc : 2011. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Pedagogická fakulta. Vedoucí práce NOVÁKOVÁ Zdena.

Seznam tabulek a grafů

Graf č. 1: Pobytové statusy pro rok 2008 a 2015

Graf č. 2: Rozložení cizinců v ČR.

Graf č. 3: Rozložení cizinců v Příbrami.

Graf č. 4: Studující na vysokých školách podle státního občanství v akademickém roce 2015/16.

Graf č. 5: Sňatky cizinců.

Graf č. 6: Sňatky cizinců – vývojová linie.

Tabulka č. 1: Cizinci v ČR podle kategorie pobytu ve vybraných letech.

Tabulka č. 2: Počty cizinců z top 5 států.

Tabulka č. 3: Studující na vysokých školách podle skupin oborů KKO V v akademickém roce 2015/16.

Tabulka č. 4: Studující na vysokých školách podle státního občanství v akademickém roce 2015/16.

Tabulka č. 5: Trendy sňatků.

Tabulka č. 6: Cizinci podle věku a pohlaví.

Tabulka č. 7: Počet podaných žádostí vs. počet vydaných státních občanství.

Seznam zkratek

Atd. – a tak dále

Č. – číslo

Čl. – článek

ČR – Česká republika

ČSÚ – Český statistický úřad

ESTA - Elektronický systém cestovního povolení

EU – Evropská unie

KKOV - Klasifikace kmenových oborů vzdělání

MV ČR – Ministerstvo vnitra ČR

Např. – například

Popř. – popřípadě

Sb. – sbírky

Sv. – svazek

Přílohy

Příloha č. 1: Prohlášení o státním občanství.



MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 1
ÚŘAD MĚSTSKÉ ČÁSTI
Odbor matrik

PID

Prohlášení

Jméno a příjmení:
Datum a místo narození:
Rodné číslo:

Prohlašuji,

1) že jsem v době od 01.01.1969 do 31.12.1992 volbou nebo udělením státní občanství Slovenské socialistické republiky nebo Slovenské republiky

- a) nenabyl/a*
- b) nabyl/a*,

2) že jsem cizí státní občanství

- a) nenabyl/a*
- b) nabyl/a*

- jakého státu (jakých států):

- den, měsíc a rok jeho (jejich) nabytí:

- způsob jeho (jejich) nabytí:

- státní občanství manžela (manželky)
v době nabytí cizího státního občanství:

- datum uzavření manželství

Beru na vědomí, že toto prohlášení je důkazním prostředkem ve smyslu § 51 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Poučení: Podle § 63 odst. 1 písm. c) bodu 3 a 4 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), se přestupku dopustí fyzická osoba tím, že uvede nepravdivý nebo neúplný údaj, který může mít zásadní vliv na rozhodnutí ve věci, anebo tento údaj zatají, aby jako žadatel o vydání osvědčení nebo jako zákonný zástupce nebo opatrovník žádající o vydání osvědčení pro dítě získala toto osvědčení pro sebe nebo pro dítě.

Za spáchání tohoto přestupku může být správním orgánem uložena pokuta až do výše 50 000 Kč.

Datum:

.....
Podpis žadatele

Příloha č. 2: Žádost o vydání osvědčení o státním občanství.

Ž Á D O S T
o vydání osvědčení o státním občanství

Jméno a příjmení nezletilého: _____

datum a místo narození: _____

rodné číslo: _____

trvalé bydliště: _____ PSC _____

důvod vydání osvědčení:

Předložené doklady: 1. rodný list
2. oddací list rodičů
3. rodné listy rodičů
4. jiné doklady

Souhlasím s pořízením fotokopii předložených dokladů

Rodiče:

Matka: jméno a příjmení _____ roz. _____

datum a místo narození _____

státní občanství _____

Otec: jméno a příjmení _____

datum a místo narození _____

státní občanství _____

pro h l a š u j i
za své shora uvedené dítě:

- že jsem pro dítě neprovedl/a volbu státního občanství Slovenské republiky podle z.č. 206/1968 Sb., ani podle zákona č. 39/1969 Sb., a z. č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů;
- že do současné doby nepozbylo státní občanství České republiky;
- že v době od 01.01.1993 nenabylo jiné státní občanství;
- že nenabylo naturalizaci státní občanství USA.

Poučení :

- ve smyslu ust. § 21 odst. 1 písm. b) a c) zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů,
- přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně uvede nesprávný nebo neúplný údaj správnímu orgánu anebo mu požadovaný údaj zatají, ač má povinnost takový údaj uvést,
- přestupku se dopustí ten, kdo úmyslně uvede nesprávný nebo neúplný údaj správnímu orgánu anebo mu požadovaný údaj zatají za účelem získání neoprávněné výhody

Dne: _____

_____ **Jméno, příjmení a podpis zákonného zástupce**

Příjmení, jméno:

Bydliště:

Totožnost ověřena podle občanského průkazu

číslo: _____

vydaného: _____

dne: _____

_____ **Podpis a uvedené údaje ověřila :**

(ražítka a podpis)

Správní poplatek: _____

Příloha č. 3: Žádost o trvalý pobyt pro občany EU a rodinné příslušníky občanů EU.

Strana 1 / Page 1

<p>ŽÁDOST PRO OBČANY EVROPSKÉ UNIE A JEJICH RODINNÉ PŘÍSLUŠNÍKY / APPLICATION FOR THE EUROPEAN UNION CITIZENS AND THEIR FAMILY MEMBERS</p> <p><input type="checkbox"/> O POVOLENÍ K TRVALÉMU POBYTU / FOR PERMANENT RESIDENCE PERMIT <input type="checkbox"/> O POVOLENÍ K PŘECHODNÉMU POBYTU / FOR TEMPORARY RESIDENCE PERMIT <input type="checkbox"/> O POTVRZENÍ O PŘECHODNÉM POBYTU / FOR CERTIFICATE TEMPORARY RESIDENCE PERMIT <input type="checkbox"/> O PRODLOUŽENÍ DOBY PLATNOSTI PRŮKAZU O POVOLENÍ K POBYTU - VYDÁNÍ NÁHRADNÍHO PRŮKAZU O POVOLENÍ K POBYTU / FOR RENEWAL OF RESIDENT ALIEN CARD - FOR REPLACEMENT OF RESIDENT ALIEN CARD</p> <p style="text-align: center;">NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY / IN THE CZECH REPUBLIC (požadovaný označte křížkem / cross the box which applies)</p>

1. PŘÍJMENÍ / SURNAME

2. OSTATNÍ JMÉNA / OTHER NAMES

3. VŠECHNA DŘÍVĚJŠÍ PŘÍJMENÍ / ALL PREVIOUS SURNAMES

4. JMÉNO (A) / FIRST NAME(S)

5. POHLAVÍ / SEX MUŽ / MALE ŽENA / FEMALE

6. DATUM NAROZENÍ (DDMMRRRR) / DATE OF BIRTH (DDMMYYYY)

7. RODINNÝ STAV / MARITAL STATUS SVOBODNÝ/Á / SINGLE
 ŽENATÝ/VDANÁ / MARRIED ROZVEDENÝ/Á / DIVORCED VDOVEC/VDOVA / WIDOWED

8. STÁT NAROZENÍ / COUNTRY OF BIRTH

9. MÍSTO NAROZENÍ / PLACE OF BIRTH

10. STÁTNÍ OBČANSTVÍ (kód) / NATIONALITY (code)*

11. POVOLÁNÍ / OCCUPATION

12. ZAMĚSTNÁNÍ PŘED PŘÍCHODEM NA ÚZEMÍ / EMPLOYMENT BEFORE ARRIVAL TO THE CZECH REPUBLIC

ZAMĚSTNAVATEL / EMPLOYER

PRACOVNÍ ZAŘÁZENÍ / POSITION

ULICE / STREET Č. / No.

MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

13. ZAMĚSTNÁNÍ PO VSTUPU NA ÚZEMÍ / EMPLOYMENT AFTER ARRIVAL TO THE CZECH REPUBLIC

ZAMĚSTNAVATEL / EMPLOYER

PRACOVNÍ ZAŘÁZENÍ / POSITION

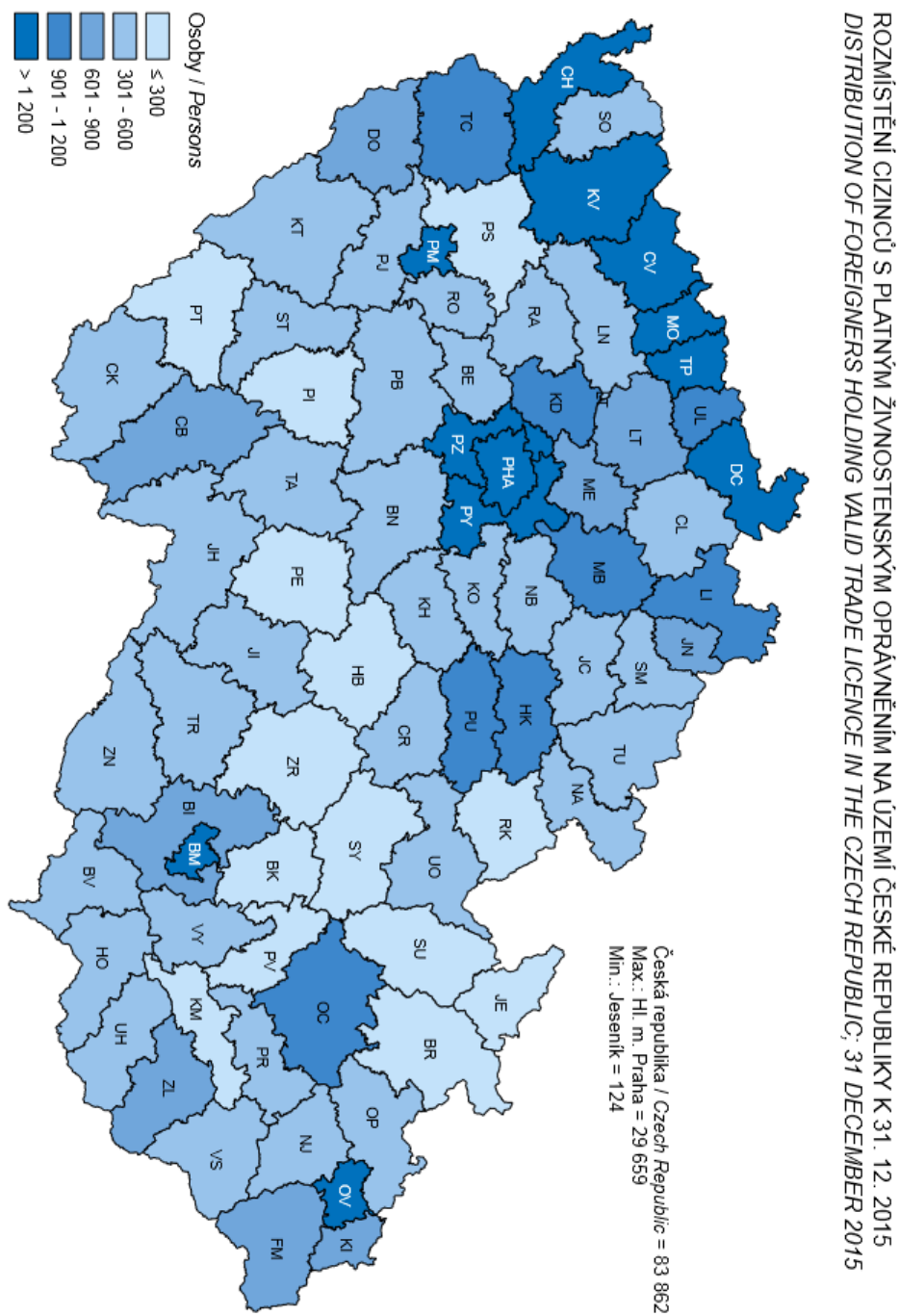
ULICE / STREET Č. / No.

MĚSTO / TOWN PSČ / POST CODE

14. ÚČEL POBYTU NA ÚZEMÍ / PURPOSE OF STAY IN THE CZECH REPUBLIC

*) Strana 6 / Page 6

Příloha č. 5: Rozmístění cizinců s platným živnostenským oprávněním na území české republiky k 31. 12. 2015 (dostupné z WWW: https://www.czso.cz/documents/10180/32912864/29002716_3k1.pdf/87513883-63c1-4323-9249-280a9dc9f4ae?version=1.0).



Příloha č. 6: Listina o udělení státního občanství.

ČESKÁ REPUBLIKA
Ministerstvo vnitra

Č. j.

LISTINA
O UDĚLENÍ STÁTNÍHO OBČANSTVÍ

Ministerstvo vnitra uděluje podle ustanovení
§ 11 a násl. zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky
a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky)

státní občanství České republiky

níže jmenovanému(é):

Jméno a příjmení:

Datum a místo narození:

V Praze dne

otisk úředního razítka

*jméno, příjmení, funkce a podpis
oprávněné úřední osoby*

Nabytí státního občanství České republiky dne:

otisk úředního razítka

*jméno, příjmení, funkce a podpis
oprávněné úřední osoby*

Číslo zářítovatelného tiskopisu: A 000000